

Europese
Commissie

PANORAMA

HERFST 2016 / Nr. 58

Een Stedelijke Agenda voor de EU

APULIË
HEEFT GROTE
AMBITIES

DE CIRCULAIRE
ECONOMIE
LATEN
GROEIEN

Regionaal
Beleid en Stads-
ontwikkeling

PANORAMA

EDITORIAL.....	03	CONFERENTIE SLIMME REGIO'S.....	28
STEDELIJKE AGENDA.....	04	APULIË TREKT DE AANDACHT.....	30
REGIOSTARS FINALISTEN.....	10	COHESIFY EN EUROPESE IDENTITEIT.....	36
FINANCIERINGSPIKKEL VOOR MECKLENBURG- VOORPOMMEREN.....	14	CAMPAGNE EUROPA IN MIJN REGIO.....	38
DE CIRCULAIRE ECONOMIE LATEN GROEIEN.....	16	INTERVIEW MET MARJORIE JOUEN.....	40
REGIONALE INNOVATIE IN FINLAND.....	20	MOOC: UITLEG OVER EU-FINANCIERING.....	42
PORTUGAL GEEFT PRIORITEIT AAN INVESTERINGEN.....	21	NIEUWS IN HET KORT.....	43
FINANCIERING VAN HET BEDRIJFSLEVEN IN DE LANGUEDOC.....	23	DE MAFFIA AANPAKKEN.....	45
DE DUURZAME STEDELIJKE ONTWIKKELING VAN STOCKHOLM.....	24	PORTAAL HELPT MKB-BEDRIJVEN MET PROJECT DUURZAAM VERVOER.....	46
OP FOTO VASTGELEGD.....	26	PROJECTEN UIT GRIEKENLAND EN HET OOSTZEEGEBIED.....	48
		KAARTEN: TOEGANKELIJKHEID OVER DE WEG.....	50
		AGENDA.....	52

04

10

36

46

In deze editie ...

Welkom in de herfsteditie 2016 van *Panorama*. In ons hoofdartikel kijken we naar de Stedelijke Agenda van de EU, zoals die is vastgesteld door het Pact van Amsterdam dat deze zomer is gesloten. We onderzoeken hoe deze agenda het leven voor stedelingen in heel Europa kan verbeteren. Ook kijken we hoe het nieuwe pakket maatregelen van de Commissie ter bevordering van de circulaire economie afval helpt verminderen en duurzaamheid stimuleert. In ons uitgebreide verslag over een Europese regio staat deze keer de Italiaanse regio Apulië centraal, met onder meer een interview met de voorzitter van de regio en een keur aan recente succesvolle projecten.

Bovendien bekijken we ontwikkelingen in slimme-specialisatiestrategieën en in de rubriek „In uw eigen woorden” krijgen

belanghebbenden uit Finland, Frankrijk, Duitsland, Portugal en Zweden het woord. Onze rubriek „Projecten” bevat bijdragen uit het Oostzeegebied en Griekenland en in het uitgebreide projectartikel gaan we dieper in op oplossingen voor groene mobiliteit in Nederland.

Ik wens u veel leesplezier.

Ana Paula Laissy

ANA-PAULA LAISSY

Hoofd van de afdeling communicatie, Directoraat-Generaal voor Regionale Ontwikkeling en Stedelijk Beleid, Europese Commissie

EDITORIAL

Er is in de periode 2007-2013 veel gebeurd: we werden getroffen door de ergste economische en financiële crisis die de Europese Unie ooit heeft meegemaakt; we verwelkomden drie nieuwe EU-lidstaten; en we hebben een reeks ambitieuze doelstellingen voor 2020 goedgekeurd: de Europa 2020-strategie.

Om te beoordelen hoe het cohesiebeleid erin is geslaagd zich aan deze veel-eisende omstandigheden aan te passen publiceerde de Commissie onlangs de bevindingen van een evaluatie van het regionaal beleid tijdens de periode 2007-2013.

De evaluatie werd uitgevoerd door onafhankelijke deskundigen die meer dan 3000 begunstigen en 1000 werknemers van beheersautoriteiten die verantwoordelijk zijn voor de tenuitvoerlegging van de programma's hebben ondervraagd. Hierin werd aangetoond in welke mate EU-fondsen invloed hebben op de economie.

In 2007-2013 is er via het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling en het Cohesiefonds 270 miljard EUR geïnvesteerd. Deze financiering was voor veel lidstaten een essentiële financieringsbron en vormde in de meeste landen tussen de 20-50% van de beschikbare kapitaalinvesteringen, in één lidstaat (Hongarije) liep dit zelfs op tot 57%.

Uit de evaluatie blijkt dat deze investeringen 250 000 mkb-bedrijven hebben ondersteund en tussen 2007 en 2013 hebben bijgedragen aan het creëren van één miljoen banen, wat overeenkomt met een derde van het netto aantal gecreëerde arbeidsplaatsen in de EU in die periode. Bovendien zal elke geïnvesteerde euro naar verwachting 2,74 EUR extra bbp voor 2023 genereren.

Deze positieve effecten strekken zich uit naar alle EU-regio's en lidstaten en verbeteren de levensstandaard van burgers op gebieden als vervoer, milieu, energie-efficiëntie, onderwijs en gezondheidszorg.

De evaluatie bood ook de gelegenheid om eventuele verbeterpunten vast te stellen. Zo werd bijvoorbeeld ons vermoeden bevestigd dat we duidelijkere doelstellingen en systemen nodig hebben om vooruitgang te volgen en resultaten van de programma's te evalueren.

Deze punten zijn al aangepakt in de hervorming 2014-2020. Daarnaast wordt er door de Commissie en de beleidsmakers in de lidstaten nog steeds hard gewerkt om de resultaatgerichte aanpak van ons beleid in de toekomst verder te verbeteren.

Omdat resultaten, dus het leven van 500 miljoen Europeanen verbeteren, het allerbelangrijkst zijn.

In deze editie van Panorama vindt u veel concrete voorbeelden en verhalen uit het echte leven, naast getuigenissen van mensen die rechtstreeks betrokken zijn bij het Cohesiebeleid die laten zien hoe EU-fondsen aan dit doel kunnen bijdragen. ■

Crete

CORINA CREȚU

Europees commissaris voor Regionaal beleid

Partnerschappen opzetten voor de verbetering van stedelijke gebieden

Op 30 mei kwamen ministers die belast zijn met stedelijke aangelegenheden het Pact van Amsterdam overeen, waarmee de Stedelijke Agenda voor de EU werd vastgesteld. Op 24 juni heeft de Raad Algemene Zaken het pact formeel bekrachtigd. Hun doel is met alle belanghebbenden op gelijke voet te gaan samenwerken om Europese steden en voorsteden te verbeteren.

Stedelijke gebieden, waar de meeste Europese burgers wonen en die de motor vormen van de Europese economie, zullen profiteren van een innovatieve, gezamenlijke aanpak voor de ontwikkeling en tenuitvoerlegging van beleid met een lokale focus maar met een aanzienlijke Europese dimensie. Door partnerschappen op te zetten met stadsbesturen, lidstaten, EU-instellingen en andere belanghebbenden, waaronder ngo's en het bedrijfsleven, ondersteunt de Stedelijke Agenda de economie en sociale ontwikkeling van Europa.

Dit moet burgers nieuwe kansen bieden, hun kwaliteit van leven verbeteren en de belangrijkste uitdagingen in de stad aanpakken, van werkgelegenheid en sociale insluiting tot mobiliteit, het milieu en klimaatverandering.

Slim, duurzaam en inclusief

De Europese Unie is een van de meest verstedelijkte gebieden ter wereld. Meer dan 70% van de burgers in Europa woont in een stad, voorstad of gelijksoortig stedelijk gebied, een percentage

dat volgens de VN tegen 2050 naar verwachting zal oplopen tot 80%. Meer dan 70% van alle banen in Europa bevindt zich in stedelijke gebieden, en steden herbergen meer dan 80% van de mensen tussen de 25-64 jaar met een tertiaire opleiding.

Dus de mate van vooruitgang van steden heeft een grote invloed op de economie en de sociale en ecologische ontwikkeling van Europa als geheel, en speelt een belangrijke rol bij het behalen van de doelstellingen van de Europa 2020-strategie voor slimme, duurzame en inclusieve groei.

Maar steden en voorsteden zijn ook plaatsen waar uitdagingen als segregatie, werkloosheid en armoede zijn geconcentreerd.

BINNENKORT...

The State of European Cities Report

Het verslag "The State of European Cities report, Cities leading the way to a better future" toont hoe steden bijdragen aan Europese doelstellingen en strategieën. Steden spelen een belangrijke rol in de bevordering van innovatie en onderwijs, het steunen van de sociale integratie en de vermindering van de uitstoot van broeikasgassen. In het verslag wordt de hulpbronnenefficiëntie van steden onderstreept, hetgeen met de juiste governance systemen verder versterkt kan worden. Dit verslag is opgesteld ter ondersteuning van de EU Agenda Stad en de nieuwe stedelijke agenda. Het verslag wordt in oktober in Brussel gepresenteerd.

^ Bratislava, Slowakije

treerd. De Stedelijke Agenda erkent daarom de rol die steden spelen bij de aanpak van de meest urgente sociaaleconomische kwesties in Europa, en steunt op de belangrijke rol die stedelijke overheden spelen als overheidsorgaan dat vaak het dichtst bij de burger staat.

Volgens Corina Crețu, Europees commissaris voor regionaal beleid: „Steden zijn centra van creativiteit en fungeren als groeimotor voor Europa, maar zij hebben te maken met grote uitdagingen, zoals sociale uitsluiting, luchtvervuiling en werkloosheid. Wij moeten deze problemen samen aanpakken. Onze inzet voor een stedelijke agenda laat zien dat we stedelijke aangelegenheden hoger op onze agenda zetten en bereid zijn beter te luisteren naar onze steden als het gaat om wat voor hen werkt en wat beter kan.”

Met de Stedelijke Agenda worden twaalf partnerschappen opgericht. Bij elk hiervan zijn 15 tot 20 belanghebbenden betrokken die op gelijke voet samenwerken om de twaalf belangrijkste onderwerpen aan te pakken.

Op sociaaleconomisch vlak bestaan deze prioriteiten onder andere uit het ontwikkelen van werkgelegenheid en onderwijs in de lokale economie, de bestrijding van armoede in de steden, de aanpak van problemen bij huisvesting en mobiliteit en initiatieven om de integratie van immigranten en vluchtelingen te ondersteunen. Ook uitdagingen op het gebied van milieu vormen een belangrijk aandachtspunt, waarbij het gaat om duurzaam landgebruik, ontwikkeling van de circulaire economie, klimaatadaptatie, energiegebruik en luchtkwaliteit.

Daarnaast zullen ook andere kwesties, zoals de overgang op een digitale economie, verantwoord overheidsopdrachten en

TWAALF BELANGRIJKSTE ONDERWERPEN

- › Banen en vaardigheden in de lokale economie
- › Armoede in de stad
- › Huisvesting
- › Inclusie van migranten en vluchtelingen
- › Duurzaam grondgebruik en ecologische oplossingen
- › Circulaire economie
- › Klimaatadaptatie
- › Energietransitie
- › Stedelijke mobiliteit
- › Luchtkwaliteit
- › Digitale transitie
- › Innovatief en verantwoord openbaar aanbesteden

overkoepelende thema's als kleine en middelgrote steden, samenhang tussen stad en platteland of innovatie worden aangepakt.

Doelprojecten

Er zijn al vier proefpartnerschappen van start gegaan, voor huisvesting, integratie van migranten en vluchtelingen, armoede en luchtverontreiniging, en andere zullen tijdens het komende jaar beginnen.

De stad Amsterdam coördineert bijvoorbeeld een project dat is gericht op de insluiting van migranten en vluchtelingen. Voortbouwend op de bereidheid en het integratievermogen van lokale gemeenschappen richt dit initiatief zich op open-

- ✓ *Het Forum van het Comité van de Regio's over de EU Agenda Stad in Amsterdam op 30 mei 2016: van links naar rechts: Raffaele Cattaneo, lid van het CvdR en voorzitter van de regionale raad van Lombardije, Corina Crețu, Europees commissaris voor regionaal beleid, en Ronald Plasterk, minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Nederland.*

bare diensten, sociale insluiting, onderwijs en maatregelen voor de arbeidsmarkt en biedt het kansen voor immigrantengezinnen van de tweede en derde generatie.

Dit driejarige project behelst de deelname van drie directoraats-generaal van de Europese Commissie (Regionaal Beleid en Stadsontwikkeling; Migratie en Binnenlandse Zaken; en Werkgelegenheid, Sociale Zaken en Insluiting). Andere belanghebbenden zijn organisaties als Eurocities, de Raad van Europese gemeenten en regio's (CCRE) en de Europese Raad voor vluchtelingen en ballingen (ECRE), de steden Athene, Berlijn, Helsinki, Barcelona en de lidstaten Portugal, Italië, Griekenland en Denemarken.

Nederland coördineert eveneens een proefproject inzake luchtkwaliteit dat steden concrete hulp biedt bij onderzoek naar de gevolgen van luchtverontreiniging op stedelijke gebieden en richtlijnen opstelt voor beste praktijken bij de invoering van beleid. Daarnaast zal het de mogelijkheden van steden verbeteren om milieuvoorschriften inzake luchtkwaliteit uit te voeren en toegang te krijgen tot beschikbare financiering op zowel nationaal als EU-niveau.

Ander proefinitiatieven bestaan uit een project voor de ontwikkeling van betaalbare hoogwaardige huisvestingsoplossingen, gecoördineerd door Slowakije, en een initiatief om de uitdaging van armoede in de stad het hoofd te bieden, zowel door vernieuwing van achterstandswijken als door sociaaleconomische integratie van de bewoners, onder de gezamenlijke coördinatie van België en Frankrijk.

Elk van deze projecten behelst samenwerking tussen deskundigen uit lidstaten, de Europese Commissie, steden, ngo's en andere belanghebbenden, waarbij ze allemaal gelijkwaardige partners zijn en ze zelf kunnen bepalen hoe ver hun deelname gaat.

Nieuwe manier van werken

Zoals commissaris Crețu zegt: „Het is een echt bestuur op meerdere niveaus: de Stedelijke Agenda voor de EU wordt niet geleid door de EU (communautaire benadering), niet door lidstaten

FINANCIERING VOOR STEDEN IN HET KADER VAN DE EUROPESE STRUCTUUR- EN INVESTERINGSFONDSEN (ESI-FONDSEN)

In de financieringsperiode 2014-2020 zijn ESIF-investeringen direct gericht op stedelijke gebieden om betere kansen te kunnen scheppen voor duurzame stedelijke mobiliteit, de fysieke economie en sociale vernieuwing van achtergestelde bevolkingsgroepen, en een grotere onderzoeks- en innovatiecapaciteit:

ESF:

1,5 miljard EUR toegewezen voor duurzame stedelijke ontwikkeling

URBACT:

96 miljoen EUR voor geïntegreerde stedelijke ontwikkeling

Stedelijke innovatieve acties:

370 miljoen EUR

Interreg Europe:

425 miljoen EUR, waarvan een aanzienlijke som voor steden

ESPON:

49 miljoen EUR, waarvan een deel voor stedelijk onderzoek

^ Amsterdam, Nederland

“ Uit onze inzet met een Stedelijke Agenda blijkt dat we stedelijke aangelegenheden hoog op onze agenda hebben staan ”

Corina Crețu,
Europees commissaris voor regionaal beleid

(intergouvernementeel), niet door steden en niet door belanghebbenden. Dit is een nieuwe manier van werken.”

In feite is de Stedelijke Agenda een methode om stedelijke aangelegenheden op een directere manier aan te pakken, waarbij verschillende organisaties en belanghebbenden nauwer kunnen samenwerken met steden en in ruil daarvoor beter aan de steden kunnen vragen een hele reeks uitdagingen aan te pakken. Uiteindelijk zal deze benadering een aanzienlijk effect hebben op stedelijke ontwikkeling en tastbare resultaten voor burgers opleveren.

Stedelijke overheden staan natuurlijk centraal in de agenda. Dit is meestal het overheidsniveau dat het dichtst bij de burger staat, het eerste contactpunt met het overheidsapparaat voor mensen inzake uiteenlopende kwesties, en de overheidsinstanties waar burgers regelmatig meer interactie mee hebben.

Hoewel de EU geen expliciete bevoegdheid heeft op stedelijk beleid wordt er door de steden heel wat EU-beleid in de steden uitgevoerd. Het investeringsplan voor Europa van de Europese Commissie dat is gericht op het mobiliseren van ten minste 315 miljard EUR aan investeringen over drie jaar om de reële economie te ondersteunen, heeft bijvoorbeeld een aanzienlijke stedelijke dimensie. Van de tien prioriteiten zijn er zeven nauw verbonden met stedelijke gebieden, variërend van de verbetering van de mobiliteit van burgers en de ontwikkeling van de energie-infrastructuur tot steun aan middelgrote en kleine bedrijven om het scheppen van werkgelegenheid te stimuleren en de economische groei te versterken.

Nog belangrijker is de aanzienlijke vraag om meer EU-betrokkenheid bij de stedelijke ontwikkeling. Uit een openbare raad-

pleging uit 2014 blijkt dat veel steden en belanghebbenden willen dat de Europese Commissie proactiever wordt op lokaal niveau en meehelpt haar beleid doeltreffender en doelmatiger te maken en tegen lagere kosten te kunnen uitvoeren. Deze benadering moet weer de subsidiariteits- en evenredigheidsbeginselen van de Commissie weerspiegelen in het kader waarvan de EU haar acties moet concentreren op gebieden waar ze een echt verschil kan uitmaken.

Hoofdspelers

De Commissie krijgt dus een centrale functie in de ontwikkeling van de Stedelijke Agenda voor de EU, en zal deskundigheid en uitvoeringsmaatregelen bieden en het proces faciliteren. Andere belanghebbenden die als gelijke partners zijn betrokken, zijn het Europees Parlement en het Comité van de Regio's, het Europees Economisch en Sociaal Comité, de lidstaten, steden en talrijke deskundigen, ngo's en het bedrijfsleven, die allemaal nadrukkelijk steun hebben beloofd voor de Stedelijke Agenda.

In het Pact van Amsterdam wordt ook erkend dat de Europese Investeringsbank een belangrijke rol speelt bij het financieren van investeringen op beleidsterreinen die onder de Stedelijke Agenda vallen. De bank biedt verschillende soorten financiering in steden via leningen, financiële instrumenten en gecombineerde lening-subsidies voor stedelijke investeringen, en geeft lidstaten en steden advies. De EIB kan aan partnerschappen van de Stedelijke Agenda deelnemen en zal als waarnemer fungeren bij bijeenkomsten waar de resultaten worden besproken. ➤

^ Tijdens de conferentie Europese Agenda Stad nemen met stedelijk beleid belaste EU-ministers het Pact van Amsterdam aan

De behoefte voor deze gezamenlijke aanpak op meerdere niveaus wordt geïllustreerd door de manier waarop veel overheidsbeleid wordt uitgevoerd. Bijvoorbeeld in het geval van sociale huisvesting stelt de EU bepaalde regels op, zoals voorschriften inzake de energie-efficiëntie van gebouwen, maar lidstaten beslissen over het aantal eenheden sociale huisvesting, andere instanties zorgen misschien voor de financiering en tot slot bouwen de steden de huizen en leggen de link met de inwoners. Daarom is het van essentieel belang dat alle belanghebbenden, van EU-niveau tot op lokaal niveau en de burgers zelf, betrokken zijn bij het proces.

In het kader van de gezamenlijke aanpak die centraal staat in de Stedelijke Agenda krijgen alle belanghebbenden die iets kunnen bijdragen de kans om dit te doen, waardoor niemand wordt buitengesloten en de procedure voor iedereen transparant en toegankelijk blijft.

Meer effect tegen lagere kosten

Deze benadering vormt een nauwe verbinding met de inzet voor betere regelgeving van de Commissie, een strategie die ervoor moet zorgen dat EU-beleid en -wetgeving zo worden opgezet dat ze hun doel tegen minimale kosten behalen.

De Agenda voor betere regelgeving zorgt ervoor dat beleid op een open en transparante wijze wordt voorbereid, uitgevoerd en herzien, wordt gebaseerd op het beste beschikbare bewijs en wordt ondersteund door input van belanghebbenden. Daarnaast evalueert de Commissie de verwachte en daadwerkelijke effecten van beleid, wetgeving en andere belangrijke maatregelen tijdens iedere fase van de beleidscyclus, van planning tot uitvoering, beoordeling en daaropvolgende herziening.

In het kader van de Stedelijke Agenda betekent dit dat actieplannen van de partnerschappen worden gericht op een meer doeltreffende en samenhangende tenuitvoerlegging van bestaand EU-beleid in steden op verschillende gebieden, zoals milieu, vervoer en werkgelegenheid. Ook zal de Commissie proberen de toegang tot EU-fondsen te vereenvoudigen, het combineren van EU-fondsen te stimuleren, de kennis met betrekking tot stedelijke aangelegenheden te versterken en beste praktijken uit te wisselen.

In het licht van deze benadering zal een „one-stop shop“ in de vorm van een internetplatform op de website van Europa voor steden en belanghebbenden één toegangspunt bieden tot volledige, betrouwbare informatie op maat over stedelijke initiatieven van de EU.

Volgens commissaris Crețu: „Tot nu toe werden steden niet genoeg betrokken bij het ontwerp van ons beleid en niet genoeg gemobiliseerd voor de uitvoer ervan, bijvoorbeeld voor het gebruik van EU-fondsen. Dankzij de Stedelijke Agenda voor de EU zal dit veranderen. We kunnen ons beleid doeltreffender en doelmatiger maken en tegen lagere kosten uitvoeren.” ■

“ *Dit is echt bestuur met meerdere niveaus. Dit is een nieuwe manier van werken* ”

Corina Crețu, Europees commissaris voor regionaal beleid

MEER INFO

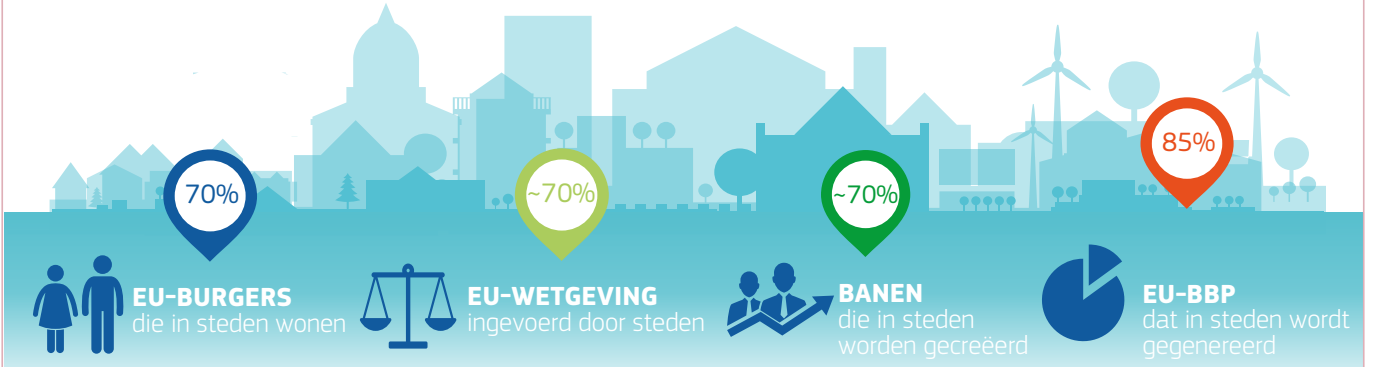
<http://urbanagendaforthe.eu/>

<http://urbanagendaforthe.eu/pactofamsterdam/>

EU Urban Agenda: <http://europa.eu/!nc84Rf>

STEDELIJKE AGENDA VOOR DE EU

DOELSTELLINGEN

“De Commissie gaat een actieve rol spelen en de invoering van de Stedelijke Agenda blijven faciliteren”

Corina Crețu
Europees commissaris voor Regionaal Beleid

BELANGRIJKSTE BEGINSLEN

12 BELANGRIJKSTE ONDERWERPEN

REEDS BEGONNEN PARTNERSCHAPPEN

 INCLUSIE VAN MIGRANTEN EN VLUCHTELINGEN	 LUCHTKWALITEIT	 HUISVESTING	 ARMOEDE IN DE STAD
 ENERGIETRANSITIE	 DUURZAAM GROND- GEBRUIK EN ECOLOGISCHE OPLOSSINGEN	 DIGITALE TRANSITIE	 OVERHEIDSOP- DRACHTEN
 BANEN EN VAARDIG- HEDEN IN LOKALE ECONOMIE	 CIRCULAIRE ECONOMIE	 KLIMAATADAPTATIE	 STEDELIJKE MOBILITEIT

 Bestuur op meerdere niveaus	 Werkmethode op basis van partnerschappen	 Geïntegreerde aanpak	 Duurzame stedelijke ontwikkeling
 Doelstellingen van de Verenigde Naties	 Functionele stedelijke gebieden	 Verbindingen tussen stad en platteland	 Steden van iedere omvang

TIJDSCHEMA

RegioStars Awards 2016: 23 projecten bereiken de finale

Opnieuw zetten we met de RegioStars Awards van dit jaar de meest opvallende regionale projecten van Europa in de schijnwerpers. De jury van deskundigen heeft uit de 104 inzendingen 23 finalisten uit 14 verschillende lidstaten gekozen. De trofeeën worden op 11 oktober aan de winnaars uitgereikt tijdens de Europese Week van de regio's en steden 2016.

DIT JAAR KONDEN BEHEERSAUTORITEITEN PROJECTEN IN VIJF PRIJSCATEGORIEËN INDIENEN:

SLIMME GROEI: opkomende kansen in de internationale economie

DUURZAME GROEI: circulaire economie

INCLUSIEVE GROEI: geïntegreerd wonen, inclusieve en niet-gesegregerde gemeenschappen bouwen

CITYSTAR: innovatieve oplossingen voor duurzame stedelijke ontwikkeling

DOELTREFFED FONDSBEHEER: een verschil maken door onderscheidend beheer.

DE FINALISTEN

SLIMME GROEI

1. **BRIDGE: regio Västra Götaland, Zweden (Europees Fonds voor regionale ontwikkeling – EFRO)**

Het programma BRIDGE werd opgezet om de Zweedse sector medische technologie te helpen zijn markten internationaal uit te breiden. De 27 deelnemende medisch-technologische initiatieven en start-ups kregen meer marktinzicht en een routekaart om nieuwe markten te verkennen.

<http://www.sahlgrenskasciencepark.se/>

2. **Kopenhagen Cleantech Cluster: hoofdstedelijke regio van Denemarken (EFRO)**

Het project Cleantech is gericht op slimme groei, innovatie en samenwerking tussen Deense bedrijven in schone technologie en kennisinstellingen. Het cluster heeft 1096 arbeidsplaatsen gecreëerd, 126 start-ups ondersteund en telt na de fusie met het Deense cluster voor sobere energie 170 leden.

<http://cleancluster.dk/>

3. **Crossroads: Interreg België en Nederland (EFRO)**

Het project Crossroads heeft samenwerking bevorderd tussen bedrijven en onderzoeksinstituten over de Belgisch-Nederlandse grens. De 150 deelnemende bedrijven hebben 25 grensoverschrijdende innovatieprojecten georganiseerd, 13 haalbaarheidsstudies en 40 experimenten uitgevoerd. Hierdoor zijn er verschillende nieuwe producten en processen op de markt gebracht.

<http://www.crossroadsproject.eu/>

4. InfectoGnostics Research Campus Jena: Thüringen, Duitsland (EFRO)

Een snelle diagnose en identificatie van infecties kan levens redden. Dankzij lange, sectoroverkoepelende samenwerking hebben technologen en wetenschappers innovatieve, efficiëntere en verhandelbare diagnostische tests met behulp van fotonica ontwikkeld voor verzorging ter plaatse.

<http://www.infectognostics.de/>

5. Mapping Basilicata: Basilicata, Italië (EFRO)

Dit project moet de economie van deze regio nieuw leven inblazen door de aanwezigheid van kleine mkb-bedrijven op de internationale markt te versterken. Iets wat kon worden bereikt door innovatieve productieprocessen in te voeren en het imago van bepaalde industriële sectoren te moderniseren. Er werden meer dan 20 evenementen gehouden, er werden drie regionale merken gelanceerd en meer dan 200 producten op de buitenlandse markten geïntroduceerd.

<http://www.sviluppobasilicata.it/>

DUURZAME GROEI

1. Brussels Greenbizz: hoofdstedelijk Gewest Brussel, België (EFRO)

Deze milieuvriendelijke incubator voor bedrijven ondersteunt ondernemingsprojecten en beginnende bedrijven door volledig uitgeruste kantoorruimte, werkplaatsen en administratieve diensten aan te bieden. De aanvankelijke resultaten zijn veelbelovend en binnen drie tot vier jaar zal de bezettingsgraad naar verwachting stijgen tot 90% en zo naar schatting 200 banen creëren. <http://www.greenbizz.brussels/en/>

2. Centro Bio: biotechnologische industrie, bioraffinaderijen en biologische producten: Centro, Portugal (EFRO)

Deze innovatiecampus helpt plattelandsgebieden minder afhankelijk te worden van energie en grondstoffen door samen te werken aan innovatieve producten en technologieën die zijn gebaseerd op de circulaire economie. Het project heeft al geholpen bij het opzetten van 24 O&O-subprojecten en de creatie van vier spin-offs, zes start-ups en vervolginvesteringen van 125 miljoen EUR aangestuurd.

<http://www.blc3.pt/>

3. Circular Ocean (Interreg, Verenigd Koninkrijk/Ierland/Groenland/Noorwegen) (EFRO)

Dit project zoekt naar oplossingen om zeeafval, zoals afgedankte visnetten en touwen, opnieuw te gebruiken. Met deze

acties wordt aangestuurd op eco-innovatie, wordt efficiënt en ecologisch verantwoord ondernemerschap gestimuleerd en wordt bijgedragen aan de vermindering van de hoeveelheid zwerfvuil op zee. Potentieel nieuw gebruik voor afgedankt materiaal bestaat onder andere uit gewapend beton, bakstenen, tegels en dakisolatie. <http://www.circularocean.eu/>

4. Vereniging van gemeenten voor de constructie van een afvalbeheersterrein voor speciale doeleinden: regio Lublin, Polen (EFRO)

Dit project financierde een nieuwe afvalbehandelingsinstallatie met technologie die de inzameling van de gehele gemeentelijke afvalstroom mogelijk maakt en verpakkings- en organisch materiaal, ballast, gevaarlijk afval en afval van minerale fractie kan verwerken. Deze verbeteringen komen ten goede aan het milieu en de gezondheid van de burgers.

<http://www.proekob.pl/>

5. Innovatieve technologieën bij de behandeling van afval van de wijnproductie: stad Zagreb en het Markgraafschap Istrië, Kroatië (EFRO)

Samenwerking tussen wetenschappers, onderzoekers en mkb-bedrijven in de wijnsector heeft geleid tot nieuwe en ecologisch aanvaardbare technologieën om het potentieel van

← Commissaris Crețu tijdens de ceremonie van de RegioStars Awards 2015

organisch afval uit de wijnproductie te benutten en zo de impact van de industrie op het milieu aanzienlijk te verminderen.

http://www.pbf.unizg.hr/en/departments/department_of_food_engineering/laboratory_for_technology_of_fruits_and_vegetables_preservation_and_processing/

INCLUSIEVE GROEI

1. Academie voor Sociale Economie: regio Klein-Polen, Polen (Europees Sociaal Fonds - ESF)

Dit project bracht mensen in een moeilijke situatie, zoals werklozen, gehandicapten, vluchtelingen, mensen met een geestesziekte en verslaafden in contact met organisaties die hen hielpen weer in de maatschappij te integreren. Meer dan 1700 mensen hebben hier net als 245 entiteiten voor sociale economie en 203 service-entiteiten gebruik van gemaakt.

<http://www.rops.krakow.pl/>

2. Diversity4Kids: Interreg, Tirol/Alto Adige/Trentino, Oostenrijk en Italië (EFRO)

Recreatieve activiteiten die door zo'n 1800 kinderen en 100 leerkrachten uit Oostenrijk en Italië werden gedeeld, zijn ontworpen om cultureel bewustzijn te stimuleren. Naast aanzienlijke verbeteringen in de klas heeft dit project ook de vaardigheden van leerkrachten versterkt om dialoog en niet-discriminatie te stimuleren.

<http://www.diversity4kids.eu/de/>

3. Euregio Barrierefrei: Interreg, Oostenrijk en Duitsland (EFRO)

Dit project moest er via initiatieven voor toegankelijk toerisme toe leiden dat de behoefte aan toegankelijkheid voor mensen met een geestelijke handicap meer algemeen bekend wordt. Er werd een online platform opgericht om geschikte vakantieaccommodatie te promoten, er werden 90 toeristische voorzieningen beoordeeld en geregistreerd en de meeste toeristenorganisaties in de EU zijn nu gekoppeld aan het portaal Barrierefrei. <http://clw-traunreut.de/>

4. Vives Emplea – Teamvorming voor sociale insluiting en arbeidsintegratie: nationaal project, Spanje (ESF)

Dit programma helpt werklozen hun sociale en arbeidsvaardigheden te verbeteren door middel van groepssessies, coaching en netwerk mogelijkheden. Sinds april 2014 zijn er 44 projecten opgezet waar 1325 deelnemers op af zijn gekomen. Van hen heeft 54% arbeidsbemiddeling gevonden en is 29% aan een studie begonnen.

<https://www.accioncontraelhambre.org/es>

CITYSTAR

1. Abattoir: Foodmet met stadsboerderij (en manufakture): hoofdstedelijk Gewest Brussel, België (EFRO)

De grote slachterij in Brussel is omgebouwd tot een moderne levensmiddelenmarkt met meer dan 50 winkels die zo'n 150 banen hebben opgeleverd. Het project moet nieuwe economische activiteiten ontwikkelen die zijn gekoppeld aan de voedselketen, waaronder een dakmoestuin en kassen.

<http://www.abattoir.be/en/eu-regiostars-awards>

2. Weg van verandering: Noordrijn-Westfalen, Duitsland (EFRO)

Een nieuwe milieuvriendelijke fiets snelweg heeft koolstofarm vervoer in dit traditioneel industriële gebied versterkt. Een aantal projecten voor sociale insluiting en economische ontwikkeling die rond het fietspad zijn ontwikkeld, hebben bijgedragen aan het creëren van 2000 arbeidsplaatsen in wat nu een levendig stedelijk gebied is.

<https://www.herten.de/kultur-und-freizeit/naherholung-erholung-im-gruenen/radfahren-in-herten/zichenbahntrasse-allee-des-wandels.html>

3. Intelligente vervoerssystemen: Wroclaw, Polen (EFRO)

Reistijden in de stad Wroclaw zijn verkort en verkeer stroomt beter door dankzij het innovatieve vervoerssysteem van deze stad. Om het verkeer te kunnen monitoren en in te grijpen wanneer dit nodig is, maakt het systeem gebruik van camera's, sensoren en complexe communicatiesoftware om informatie over een operationeel knooppunt te verzamelen en over te brengen. Op dit moment werken hier meer dan 70 mensen aan. <http://its.wroc.pl/>

4. Vernieuwing van de voorstad van het district Gdansk: Woiwodschap Pommeren, Polen (EFRO)

Investerings in de infrastructuur, de sociale structuur en sociale en culturele activiteiten moeten sociale uitsluiting tegengaan, met name onder achtergestelde gezinnen. Er is een groot gebied gerenoveerd, 33 voorzieningen vernieuwd en ongeveer 9500 mensen hebben aan 210 integratieprogramma's deelgenomen. Daarnaast zijn er vijf nieuwe arbeidsplaatsen gecreëerd in het kinderdagverblijf van de stad.

<http://bit.ly/2be10Mm>

5. Het stedelijk distributiecentrum van de stad Charleroi: Wallonië, België (EFRO)

De bouw van een distributiecentrum buiten de stad heeft verkeersopstoppingen in de smalle straten van de binnenstad

RegioStars Awards

^ Commissaris Crețu en voorzitter van de jury MEP Lambert Van Nistelrooij tijdens het persevenement van de RegioStars Awards 2015

gereduceerd en zo de mobiliteit en de luchtkwaliteit verbeterd. Het project zal de schadelijke uitstoot van CO₂ naar verwachting voor 2020 met 38% reduceren en 20 arbeidsplaatsen creëren.

<http://www.charleroi.be/le-centre-distribution-urbaine-attend-ses-premiers-colis>

DOELTREFFEND BEHEER

1. Europees Sociaal Fonds: Umbrië, Italië (ESF)

Een wedstrijd voor opkomende muziekbands moest jongeren op een dynamische en doeltreffende manier informeren over de kansen die EU-financiering biedt. Met behulp van beelden, videogetuigenissen, verhalen en een quiz kwam de regionale overheid in contact met een grote doelgroep jongeren die van dit initiatief hebben kunnen genieten en leren.

<http://www.regione.umbria.it/home>

2. Ontwikkeling van eenheidskosten voor O&O in Noord-Ierland: Noord-Ierland, VK (Technische ondersteuning - TO)

De auditlast waar O&O-bedrijven in de streek mee te maken hadden, had duidelijk een remmende werking op deelname aan door het EFRO-gefinancierde activiteiten. Met de nieuwe eenheidskosten kan er aanzienlijk worden bespaard op de uitgaven aan technische ondersteuning voor audits.

<http://www.jobsandgrowthni.gov.uk/>

3. Open innovatieplatform in RIS3-context: Lombardije, Italië (EFRO)

Het platform is een samenwerkingsinstrument om open innovatieve ecosystemen te ondersteunen en dialoog tussen de particuliere en publieke sector en onderzoeksinstituten mogelijk te maken. In maart 2016 hadden zich 3200 gebruikers geregistreerd, waren er 222 projectideeën voorgesteld en is er 435 keer interesse getoond in de projecten op dit platform.

<http://www.openinnovation.regione.lombardia.it/it/home-page>

4. Transparantie-initiatief Jonvabalai (Fireflies): Nationaal project, Litouwen (ESF en TO)

Om de openbare perceptie van het gebruik van EU-fondsen te verbeteren is er een website opgezet waarop door Europese structuurfondsen gefinancierde projecten informatie over hun financieel beheer kunnen publiceren. Sinds september 2014 hebben meer dan 630 projectmanagers projectgegevens ingediend die door meer dan 35 500 unieke bezoekers zijn bekeken. Hierdoor is de perceptie van transparantie onder EU-burgers aanzienlijk verbeterd.

<http://www.esinvesticijos.lt/>

MEER INFO

http://ec.europa.eu/regional_policy/en/regio-stars-awards/

^ De minister van Economie van Mecklenburg-Voor-Pommeren Harry Glawe (links) en Raphaël Goulet van DG Regionaal Beleid en Stadsontwikkeling van de Europese Commissie (tweede van links) op bezoek bij EEW Special Pipe Constructions Ltd in Rostock

Positieve economische ontwikkeling door EU-steun

Mecklenburg-Voor-Pommeren heeft goede economische vooruitgang geboekt dankzij de Europese Unie.

De zakelijke infrastructuur van de deelstaat wordt met EU-financiering verbeterd en Mecklenburg-Voor-Pommeren wordt beter op de kaart gezet als zakelijke locatie en toeristische bestemming. Ook worden bedrijven ondersteund die investeren in het scheppen en behouden van banen, geïntegreerde duurzame stedelijke ontwikkeling, projecten in de gezondheidseconomie en onderzoek, ontwikkeling en innovatie. Inwoners en bezoekers van de deelstaat kunnen dit zelf actief ervaren. Goed aangelegde fietspaden, mooie havens, aantrekkelijke dierentuinen en toeristische voorzieningen genieten steeds meer populariteit. In 2015 werd er een recordaantal bezoekers met 29,5 miljoen overnachtingen geregistreerd.

Over het algemeen zijn omstandigheden economisch gezien aanzienlijk verbeterd: er zijn bedrijventerreinen geopend, waar bedrijven naartoe zijn verhuisd en andere bedrijven zijn uitgebreid, en er is een uiterst goed ontwikkelde infrastructuur opgezet. Zonder EU-steun zou dit nauwelijks kunnen zijn gere-

aliseerd. Er is een grote verscheidenheid aan Europese subsidies in Mecklenburg-Voor-Pommeren.

In de EU-financieringsperiode 2014-2020 ontvangt deze regio ongeveer 968 miljoen EUR van het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling (EFRO). Het ministerie voor economische zaken richt zich op de financiering voor onderzoek, ontwikkeling en innovatie. Tussen nu en 2020 zullen we hierin 168 miljoen EUR uit het EFRO investeren.

De focus ligt vooral op het ondersteunen van samenwerking tussen de economie en de wetenschap, het zogenaamde collaboratief onderzoek. We hebben meer verhandelbare producten nodig die kunnen worden onderzocht, ontwikkeld en geproduceerd in Mecklenburg-Voor-Pommeren om zo duurzame waardecreatie te vergroten. Er worden meer op kennis gebaseerde arbeidsplaatsen in de primaire arbeidsmarkt gecreëerd. Ik zie vooral goede kansen in de synergie tussen innovatie en investeringssteun om waardecreatie verder te vergroten.

We vormen allemaal een levend onderdeel van Europa. De gemeenschap van staten draagt ook in eigen land op beslissende wijze bij aan het vergroten van de kwaliteit van werk

en leven. Vijftig jaar economische ontwikkeling in Mecklenburg-Voor-Pommeren is nauw verbonden met input van de Europese structuurfondsen. In de huidige EU-financieringsperiode hebben we de omstandigheden gecreëerd voor verdere duurzame groei in onze deelstaat. De focus ligt op verdere ontwikkeling van het economische inhaalproces. We willen de economische basis van onze deelstaat verbreden en de algemene voorwaarden voor meer werkgelegenheid verbeteren.

Hier is al veel voor gedaan. Leer ons kennen, op vakantie of als potentiële investeerder. Maak uitgebreid gebruik van de mogelijkheden die met EU-steun worden aangeboden. Wij heten u van harte welkom in Mecklenburg-Voor-Pommeren.

HARRY GLAWE

*Minister van Economische Zaken,
Bouw en Toerisme van de Deelstaat
Mecklenburg-Voor-Pommeren*

Andere opmerkelijke projecten die door het EFRO en het ESF in de periode 2007-2013 werden gefinancierd zijn:

- **ThermSelect**, Rostock: Dit mkb-bedrijf levert een verwarmings- en energieprogramma met sterk presterende en efficiënte, hernieuwbare energie voor bedrijfsgebouwen, kantoren en woonhuizen. Het middelpunt van het milieuvriendelijke en duurzame, intelligente systeem wordt gevormd door een hybride warmtepomp die aerothermische en geothermische warmte combineert, aangevuld met een zonthermische systeem.
- **Schwerin**, Rostock: **Human Med AG** en de **Universiteit van Rostock** hebben samen een klein, eenvoudig te gebruiken, mobiel medisch instrument ontwikkeld om vetweefsel te verkrijgen voor dermatologie en regeneratieve geneeskunde. Het hulpmiddel zal worden gebruikt voor het behandelen van chronische wonden en voor reconstructieve chirurgie.
- **Energy Village**, Bollewick: het lokale verwarmingsnetwerk voorziet in de gedecentraliseerde eigen productie van warmte en elektriciteit voor gemeenschappelijk gebruik. Twee warmtekrachtkoppelinginstallaties op biomassa gebruiken regionaal aangeleverde grondstoffen voor het opwekken van energie die via het lokale verwarmingsnetwerk wordt gedistribueerd.
- **Plus Energy School**, Rostock: deze Europese school en hoger-onderwijsgemeenschap voor hoogbegaafden krijgt subsidie voor een uitgebreide renovatie op het gebied van energie en gebouwen. Technologische oplossingen met innovatieve energie op basis van een fotovoltaïsche installatie en kleine windturbines zullen voorzien in de energiebehoeften van het gebouw.

- **Warnowrivier**, Rostock: de rivieroever wordt opnieuw ontwikkeld om het verkeer tussen het stadscentrum en het zuidoosten te verbeteren. In het gebied rond de oude arm van de Warnow wordt onder andere de rivieroever verstevigd en een groene gordel aangelegd. ■

MEER INFO

<http://www.mecklenburg-vorpommern.de/startseite/>

TORENHOOG BOVEN DE CONCURRENTIE UIT

EEW Special Pipe Constructions GmbH, wereldwijd marktleider in monopilars voor windturbines, is nauw betrokken bij samenwerkingsprojecten met het Duitse Fraunhofer Application Center for Large Structures in Production Engineering, dat lichtere structuren ontwikkelt voor de bouw van grote offshore-windturbines (die minstens 10 megawatt kunnen opwekken). Onlangs heeft Harry Glawe, minister van economische zaken, extra subsidie gepresenteerd in het kader van de campagne „Europa in mijn regio“ voor een nieuw samenwerkingsproject tussen EEW SPC en het Fraunhofer Center voor de ontwikkeling van een innovatieve procedure om dikwandige platen te combineren.

<http://www.eewspc.com/>

GOEDE VOORUITZICHTEN VOOR KENNISCENTRUM

Cortronik ontwikkelt en produceert stents, een medische vaatondersteuning voor het hart- en vaatstelsel. Het bedrijf heeft meer dan 200 werknemers in dienst en produceert jaarlijks een half miljoen stents. Het bedrijf maakt vooral gebruik van collaboratief onderzoek met het Instituut voor implantatietechnologie en biomaterialen, het Kenniscentrum voor medische technologie in Mecklenburg-Voor-Pommeren en de universiteiten van Rostock en Greifswald. Samen met zijn partners is dit een succesvol voorbeeld van een duurzame waardeketen, met onderzoek, ontwikkeling en productie allemaal op locatie in Warnemünde.

<http://www.cortronik.com/de/>

De circulaire economie laten groeien

EEN STERKERE, GROENERE EEN DUURZAMERE TOEKOMST OPBOUWEN

De circulaire economie heeft tot doel het circuit van de productlevenscycli te sluiten door zoveel mogelijk hulpbronnen binnen de economie te houden. Zo wordt de hoeveelheid afval gereduceerd en duurzaamheid bevordert. Aangezien de Europese Commissie een maatregelenpakket voor de ontwikkeling van de circulaire economie presenteert, laat *Panorama* zien hoe deze doelstellingen met financiering van het Cohesiefonds kunnen worden ondersteund.

Voor een goed werkende circulaire economie moet de waarde van producten, materialen en hulpbronnen zo lang mogelijk worden benut. Het doel is de economie zo te transformeren dat deze concurrerend en hulpbronnenefficiënt kan zijn.

De circulaire economie is goed voor het bedrijfsleven. Iedere stap in de richting van een circulaire economie betaalt zich uit in bescherming tegen hulpbronnenschaarste en fluctuerende prijzen voor afnemende goederen. Bovendien is er voor een circulaire economie een innovatieve aanpak voor productie en consumptie nodig. Iets wat de handige ondernemer aanzienlijke kansen biedt.

In december 2015 heeft de Europese Commissie het Pakket circulaire economie goedgekeurd om het concurrentievermogen, het creëren van banen en het genereren van duurzame groei te stimuleren. Het pakket bevat maatregelen om bedrijven, overheden en consumenten te helpen bij de transitie naar de circulaire economie.

BEGRAVEN SCHATTEN

Het project Closing the Circle (CtC) wint secundaire grondstoffen en creëert groene energie op een stortplaats van 130 hectare in Oost-België. De locatie in Houthalen-Helchteren is gevuld met 16 miljoen ton huishoudelijk en industrieel afval, waarin metaalslakken, staal, koper en andere metalen worden gerecupereerd om opnieuw te worden gebruikt. Daarnaast wordt brandbaar materiaal omgezet in energie door toepassing van plasmatechnologie op een hoge temperatuur. Deze innovatie heeft het potentieel om 20 jaar genoeg energie op te wekken voor 200 000 huishoudens. Als al het afval is gewonnen en hergebruikt, wordt de locatie veranderd in een duurzaam natuureservaat.

CtC heeft de weg gebaand voor het Horizon 2020-project New-Mine waarin een EU-netwerk voor opleiding wordt opzet dat is gericht op manieren om hulpbronnen van stortplaatsen te winnen.

Meer voor minder

Het doel is het halen van maximale waarde en gebruik uit grondstoffen, producten en afval. Dit levert weer besparingen op in energieverbruik en reduceert de uitstoot van broeikasgas, wat beide prioriteiten zijn voor de EU. De circulaire economie bevordert zo afvalpreventie en benadrukt de noodzaak meer te recyclen en te hergebruiken om minder te hoeven storten of verbranden.

Het EU-cohesiebeleid kan een spilfunctie vervullen bij het realiseren van de circulaire economie. Voor de periode 2014-2020

^ Het regionaal centrum voor afvalbeheer van Ljubljana werkt aan verbeteringen in recycling en het duurzamer maken van afvalinzameling

is er een aanzienlijk bedrag aan financiering gereserveerd voor afvalbeheer, innovatie, hulpbronnefficiëntie, concurrentievermogen van het mkb en koolstofarme investeringen. Deze spelen allemaal een belangrijke rol bij de opbouw van de circulaire economie.

In totaal kan er zo'n 150 miljard EUR aan financiering uit het cohesiebeleid worden ingezet om een duurzame, milieuvriendelijke, economische toekomst te scheppen. De middelen worden aangevuld door andere EU-financieringsbronnen uit programma's als Horizon 2020, LIFE en Cosme. Bovendien zullen deze grote investeringen financiering en deskundigheid uit de particuliere sector aantrekken.

Beter afvalbeheer

Ongeveer 5,5 miljard EUR van deze middelen wordt uitgetrokken om het afvalbeheer in heel Europa te verbeteren. Het doel is het ontwikkelen van mogelijkheden voor afvalverwerking waarin afvalpreventie, -hergebruik en recycling centraal staan. Er wordt ook geld gereserveerd om de afvalverwerkingsinfrastructuur in de minder ontwikkelde gebieden van de EU te verbeteren. In totaal moeten deze investeringen jaarlijks 5,9 miljoen ton extra afvalrecyclingcapaciteit opleveren.

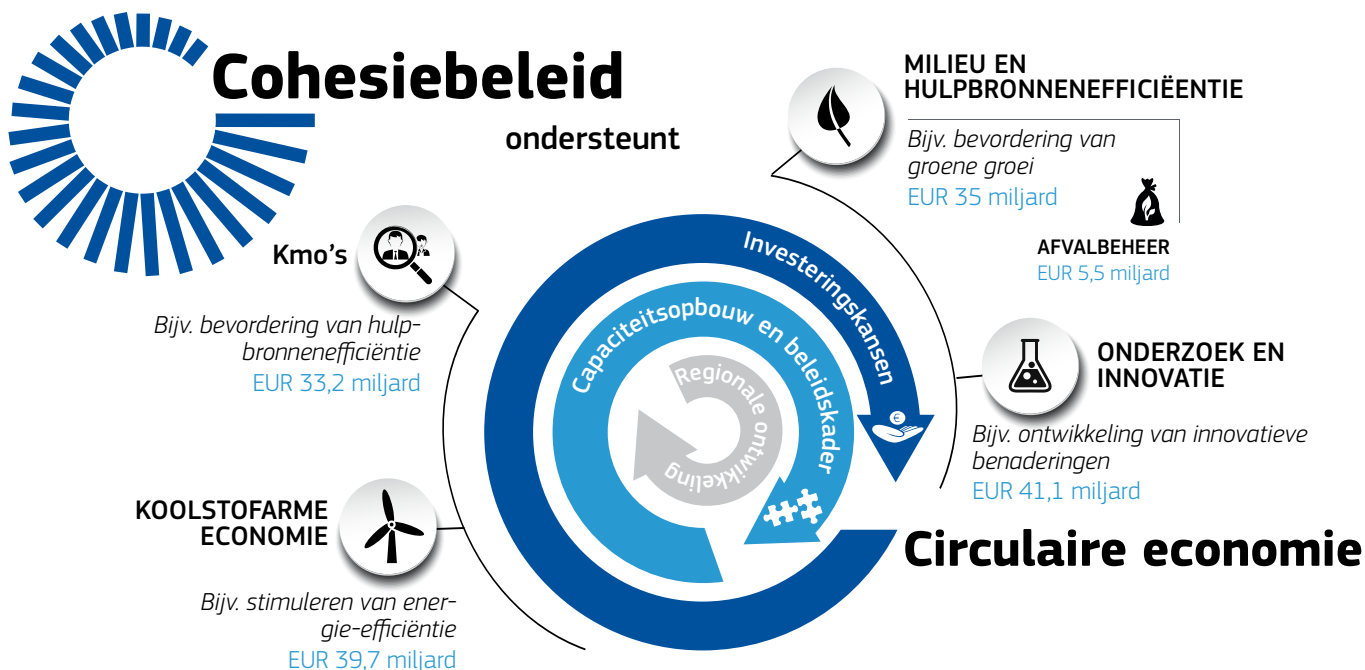
Het zo goed mogelijk gebruiken van bestaand afval vormt een centraal onderdeel van de circulaire economie. In het cohesiebeleid wordt zo'n 2,3 miljard EUR toegewezen aan investeringen

SLOVENIË STIMULEERT DUURZAAMHEID

Ljubljana, de hoofdstad van Slovenië, zet zich helemaal in voor de praktijken van duurzaam afvalbeheer. Deze uitzonderlijke inzet heeft er mede toe bijgedragen dat de stad door de Europese Commissie is bekroond met de titel Europese Groene hoofdstad 2016. Sinds de toetreding tot de EU heeft de stad de hoeveelheid afval voor de stort met 59% gereduceerd en is er geïnvesteerd in afvalpreventie en strategieën om afval te hergebruiken. Op dit moment produceert de stad 41% minder afval per hoofd van de bevolking dan het Europese gemiddelde. Het regionale afvalbeheercentrum van Ljubljana speelt een hoofdrol in dit succes. Deze uiterst moderne voorziening die 37 gemeenten bedient, sorteert, verwerkt en behandelt allerlei soorten afval en produceert biogas voor elektriciteit en verwarming.

in milieuvriendelijke productieprocessen en om mkb-bedrijven te helpen hulpbronnen efficiënter te gebruiken. Ook is er draagvlak voor de ontwikkeling van producten die langer meegaan en gemakkelijk kunnen worden gerepareerd of gerecycled. Bovendien komen er nieuwe producten in de handel die zijn gemaakt van recyclebare en teruggewonnen materialen. Ook de voortdurende innovatie in de groeiende sector van het „upcyclen“ lijkt steun te zullen ontvangen van het cohesiebeleid.

Middels financiering worden ook verbeteringen in de watersector ondersteund. Hieraan wordt tussen 2014 en 2020 15 miljard EUR vanuit het cohesiebeleid toegewezen. Investeringen kunnen worden aangewend om de behandeling van afvalwater te verbeteren en gemeenschappen te helpen water langer te laten meegaan, bijvoorbeeld door gezuiverd afvalwater te gebruiken voor het irrigeren van parken en straatreiniging.

Steun voor onderzoek en innovatie

Door middel van slimme-specialisatiestrategieën hebben regio's in alle lidstaten prioritaire gebieden geselecteerd waarmee ze een stap kunnen zetten naar de circulaire economie. Onderzoeks- en innovatieprioriteiten kunnen afhankelijk van de sterke punten van iedere regio variëren, maar bestaan bijvoorbeeld uit de ontwikkeling van de bio-economie, stappen richting de introductie van composietmaterialen of modernisering van productieprocessen om ze efficiënter te maken.

De Europese Commissie ondersteunt regio's onder andere door middel van het platform voor slimme specialisatie dat professioneel advies geeft over het ontwerp en de invoering van hun onderzoeks- en innovatiestrategieën voor slimme specialisatie. Het platform ondersteunt ook interregionale samenwerking bij kwesties met betrekking tot innovatie voor de circulaire economie en op specifieke terreinen als industriële modernisering.

Goed gedefinieerde strategie

Organisaties die financiering van het cohesiebeleid willen ontvangen moeten aantonen dat zij een strategische aanpak hebben. Dit betekent dat investeringen in afval moeten voldoen aan afvalbeheersplannen; en nationale en regionale

strategieën voor slimme specialisatie moeten investeringen in innovatie versterken.

De Commissie kan lidstaten, regio's en steden technische ondersteuning bieden bij de voorbereiding en invoering van dergelijke strategieën. Ook is er hulp beschikbaar om lokale en regionale overheden te versterken en administratieve belemmeringen voor de ontwikkeling van de circulaire economie te voorkomen.

GEDEELD BEWUSTZIJN

Verder draagt steun van het cohesiebeleid voor platformen en netwerken bij aan de opbouw van een duurzamere economie. In Ierland heeft zo'n platform mkb-bedrijven geholpen hun praktijken voor afvalbeheer te verbeteren en hun inkoopkosten te reduceren. Resource Exchange van Smile biedt een gratis dienst voor bedrijven waarin ze worden aangemoedigd verschillende producten uit te wisselen om geld te besparen, afval voor de stort te beperken en nieuwe zakelijke kansen te ontwikkelen. Bijna alle soorten goederen kunnen worden aangeboden: van overtollige stoffen die kunnen worden gebruikt voor kunst, nijverheid of educatief materiaal voor kinderen, tot ongewenste lichtarmaturen die anders op de stort zouden terechtkomen.

AFVAL OP ZEE AANPAKKEN

In het project *Circular Ocean*, een van de andere *RegioStars*-finalisten, worden alternatieve toepassingen gezocht voor afgedankte visnetten en touwen in de noordelijke periferie en het noordpoolgebied. Daarom test het projectteam nieuwe producten die zijn gemaakt van netten, waaronder gewapend beton, bakstenen, tegels en dakisolatie. Er worden ook tests uitgevoerd of visnetten kunnen worden gebruikt om vervuilende stoffen uit het water te verwijderen. Door deze praktische toepassingen wordt er bijgedragen aan het reduceren van 12,7 miljoen ton plastic afval dat elk jaar zijn weg naar de oceaan vindt en worden overbodige producten ge-upcycled.

Mogelijk zijn er nog aanvullende acties nodig om de juiste voorwaarden te scheppen voor de circulaire economie. Werknemers voorzien van de juiste opleiding en vaardigheden moet een prioriteit zijn, en particuliere financiering moet worden aangeboord als aanvulling op overheidsinvesteringen in technologie, processen en infrastructuur. Vooral mkb-bedrijven en sociale bedrijven hebben steun nodig om in de circulaire economie te kunnen gedijen.

Er is ook draagvlak voor samenwerking over de grens om de effecten van de circulaire economie te optimaliseren. Hier spelen bijvoorbeeld door de EU gefinancierde projecten die synergieën tussen regio's en industrieën bewerkstelligen, bewustmaking verhogen en beste praktijken verspreiden een belangrijke rol.

Voorals omdat de circulaire economie een integraal onderdeel uitmaakt van de Stedelijke Agenda voor de EU, zullen steden naast de Commissie en andere partners werken aan kwesties als afvalbeheer, hulpbronnenefficiëntie en een economie die is gebaseerd op delen. ■

MEER INFO

EU Action Plan for the Circular Economy: eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=CELEX:52015DC0614
Towards a circular economy: ec.europa.eu/priorities/jobs-growth-investment/circular-economy/index_en.htm

EFFICIËNTE HULPMIDDELEN

Acht partners uit zes landen hebben zich verenigd om het efficiënte gebruik van hulpbronnen in Centraal-Europa te bevorderen. Het project *Presource* helpt mkb-bedrijven hun productieproces te optimaliseren en zo afval te reduceren. Het projectteam heeft de „EDIT Value tool“ ontwikkeld waarmee bedrijven in een driestappenplan hun materialen, energieverbruik en de levenscyclus van hun producten kunnen analyseren voordat ze de juiste verbeteringen aanbrenge. *Presource* biedt ook medefinanciering voor eco-innovatie en heeft een competentieplatform gelanceerd om de resultaten in heel Europa te kunnen delen.

ONTWIKKELING VAN DE BIO-ECONOMIE

Een campus waar meer dan 100 onderzoekers en wetenschappers bijeenkomen, helpt plattelandsgebieden met een lage bevolkingsdichtheid minder afhankelijk te worden van energie en hulpbronnen. Het *Bio Centro* in Noord-Portugal ontwikkelt nieuwe producten en technologieën die de circulaire economie een impuls zullen geven. Het centrum is een van de finalisten van de *RegioStars Awards 2016* voor buitengewone regionale projecten.

De campus heeft al enorme successen geboekt met meer dan 20 O&O-projecten en zes start-ups. Deskundigen van *Bio Centro* zijn actief in een heel scala vakgebieden en hebben een hele reeks geavanceerde toepassingen geïntroduceerd. Er zijn bijvoorbeeld bioraffinaderijen ontwikkeld voor de productie van olievervangers. Ondertussen is middels één project een manier gevonden om afvalwater van een kaasfabriek te hergebruiken en wordt in een ander onderzoek hoe as van biomassa kan worden gebruikt om aangetaste bodems te verbeteren.

PANORAMA
verwelkomt
alle bijdragen!

Op de pagina In uw eigen woorden van *Panorama* kunnen belanghebbenden op lokaal, regionaal, nationaal en Europees niveau hun mening geven over het hervormd cohesiebeleid en hun plannen voor de periode 2014-2020 uiteenzetten.

Panorama verwelkomt alle bijdragen in uw eigen taal die later mogelijk in een toekomstige editie worden opgenomen. Neem contact met ons op voor meer informatie over deadlines en richtlijnen voor uw bijdrage. **regio-panorama@ec.europa.eu**

EU-STRUCTUURFONDSEN LEVEREN RESULTAAT - ALS HET INNOVATIESYSTEEM WERKT!

^ Oulu, Finland

Finland is in 1995 tot de Europese Unie toegetreden en kwam daardoor in aanmerking voor structuurfondsen. We hebben deze fondsen doeltreffend gebruikt op basis van ons innovatiesysteem, waarvan de Universiteit van Oulu de kern vormt.

De regio Oulu is de op één na noordelijkste regio in Finland. Tot de jaren 40 van de vorige eeuw waren landbouw en bosbouw, en de daarop gebaseerde industrieën, de belangrijkste bron van inkomsten. Na de Tweede Wereldoorlog begon er een sterke periode van industrialisering: er werden nieuwe waterkrachtcentrales gebouwd, de metaalindustrie werd in de regio ingevoerd en er werden doeltreffende methodes ontwikkeld om de bossen te exploiteren. Het belangrijkste besluit werd in 1958 genomen met de oprichting van de Universiteit van Oulu. De rol van de universiteit bij het diversifiëren van de economische structuren, het verbeteren van competentieniveaus en als incubator voor innovatie is een waar succesverhaal.

Draadloze systemen voor gegevensoverdracht vormen een belangrijk onderdeel van de ICT-industrie van Oulu. Het innova-

tiesysteem is in de huidige ICT-wereld nog steeds heel geavanceerd. De structuurfondsen hebben een bijdrage geleverd aan de juiste voorwaarden op dit gebied dat door de Universiteit van Oulu, het Finse VTT Technisch Onderzoekscentrum en de Universiteit van Oulu voor toegepaste wetenschappen is geïnitieerd. Een gevestigde onderzoeksomgeving gericht op de vijfde generatie gegevensoverdracht zal onze bedrijven in de voorhoede van ICT-ontwikkeling houden.

Deze drie instellingen hebben een technologie ontwikkeld voor de productie van geprinte microchips. Op basis hiervan is er een compleet nieuwe en innovatieve industrie in de regio ontstaan en zijn er verschillende groeiende startups opgericht. De aanhoudende steun van de structuurfondsen hebben een duidelijk en tastbaar effect gehad.

De regio Oulu is geografisch gezien groot. Ook buiten Oulu vindt er belangrijke industriële activiteit plaats, wat het kapitaal van de regio vormt. Het Zuidelijke Instituut Oulu, een dependance van de Universiteit van Oulu, doet onderzoek naar zeer sterke metalen en de toepassing ervan in metalen structuren. Dit project verschaft informatie over de duurzaamheid van zeer sterke metalen voor machinebouwwerkplaatsen en hun producten. Door

deze metalen kunnen metalen onderdelen lichter worden gemaakt, wat meestal leidt tot meer energie-efficiëntie.

Ook de houtbewerkingsindustrie is relatief sterk in onze regio. De stad Pudasjärvi is met hulp van de Universiteit van Oulu begonnen aan een project waarbij boomstammen worden gebruikt in moderne steden. Dit moet de mogelijkheden voor het gebruik van boomstammen vergroten, omdat hout een milieuvriendelijke en hernieuwbare natuurlijke hulpbron is.

Het belangrijkste onderdeel bij het effectief gebruik van de structuurfondsen is het regionale innovatiesysteem. Dit wordt moge-

lijk gemaakt door de Universiteit van Oulu, de regionale universiteiten voor toegepaste wetenschappen, de aanwezigheid van het Finse VTT Technisch Onderzoekscentrum, samen met een aantrekkelijk bedrijfsklimaat en gemeentelijke ontwikkelingsorganisaties. Zonder dit netwerk van ontwikkelingsorganisaties zou effectief gebruik van structuurfondsen moeilijk zijn. ■

HEIKKI OJALA

*Regionaal Ontwikkelingsmanager,
Raad van de regio Oulu, Finland*

EUROPESE MEERWAARDE VAN DE ESI-FONDSEN IN PORTUGAL

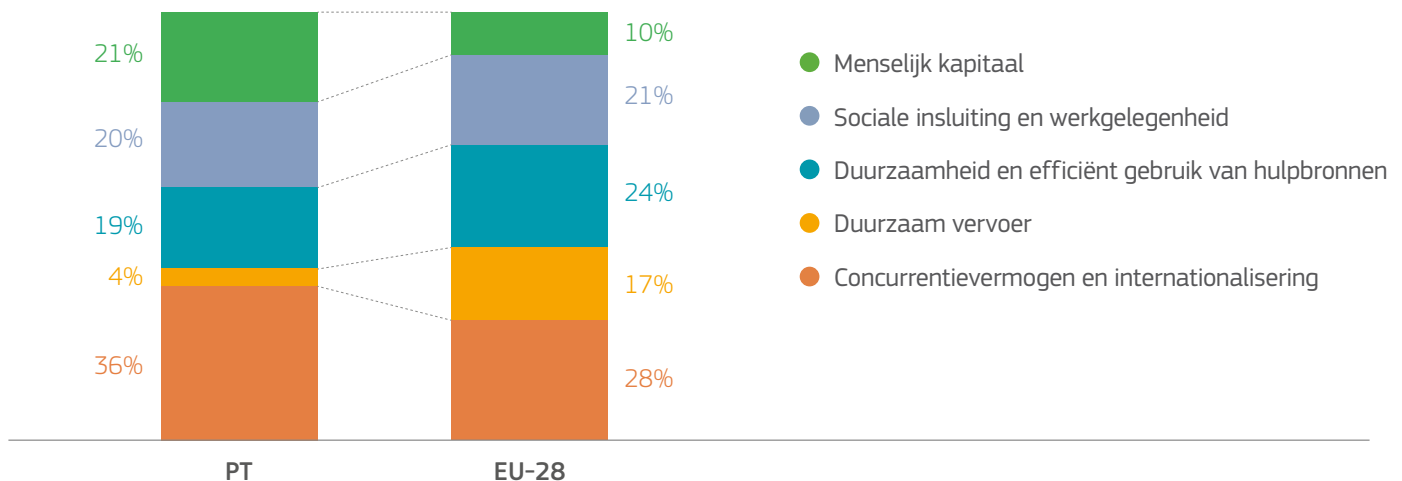
^ Lisbon, Portugal

De Europese Structuur- en investeringsfondsen (ESI-fondsen) spelen in Portugal een belangrijke rol. Ze bevorderen onderzoek, innovatie en ondernemerschap en dragen bij aan de ontwikkeling van deskundigheid die nodig is voor het opvullen van lacunes in kwalificaties en het stimuleren van werkgelegenheid. Portugal 2020, de Portugese partnerschapsovereenkomst, blijft gericht op het overwinnen van structurele beperkingen in het land, geheel in lijn met de Europese meerwaarde van het cohesiebeleid.

Na de invoering van territoriale cohesie in het verdrag van Lissabon wordt er in het cohesiebeleid meer nadruk gelegd op duurzaamheid en territoriale analyse, overeenkomstig de politieke agenda van de EU. In dit kader is de rol van de ESI-fondsen van het allergrootste belang. De recente economische crisis heeft nieuwe uitdagingen opgeworpen met betrekking tot bestuur, het efficiënt gebruik van hulpbronnen en de doeltreffendheid van beleid, wat wijst op een terugkeer naar de Europese meerwaarde van EU-beleid. >

PRIORITEITEN VAN HET COHESIEBELEID IN 2014-2020 PORTUGAL VS. EU-28

De prioritare investeringsgebieden van Portugal voor de periode 2014-2020 zijn onder andere het geven van een impuls aan het concurrentievermogen door de productie van verhandelbare goederen en diensten te stimuleren, het bevorderen van werkgelegenheid, met name onder jongeren, het verbreden van vaardigheden en kwalificaties, het moderniseren van het openbaar bestuur en het bevorderen van energie-efficiëntie en goede ecologisch praktijken.

In dit kader zijn innovatie en kwalificaties voor de beroepsbevolking van cruciaal belang om de beperkingen van het concurrentievermogen van Portugal te overwinnen. In de periode 2014-2020 zijn dit dus, net als in de vorige financieringsperioden, de prioritare interventiegebieden voor financiering: 57% van de totale cohesiefinanciering is gericht op het concurrentievermogen (36%) en menselijk kapitaal (21%). Ter vergelijking: dit is 37% in de EU-28 (respectievelijk 27% en 10%).

Om het concurrentievermogen te bevorderen en de werkloosheid aan te pakken is er een beter onderwijs- en opleidingsniveau nodig en moeten vaardigheden en competenties aansluiten op de vraag uit de arbeidsmarkt. Daarom was het terugdringen van het aantal schoolverlaters (meer dan 40% in 2000) een prioriteit bij het toewijzen van ESI-fondsen.

Het gebruik van Europese fondsen voor beroepsopleiding, met name door het bevorderen van beroepsopleidingstrajecten en mogelijkheden voor dubbele certificering op school, vooral onder kinderen uit kansarme milieus, heeft samen met het moderniseren van de onderwijsinfrastructuur bijgedragen aan een forse daling van het aantal schoolverlaters tot 14% in 2015 (11% in de EU-28). Dit is in lijn met de doelstellingen van de Europa 2020-strategie.

Een andere uitdaging ligt in het stimuleren van onderzoek, innovatie en kennisoverdracht, die van essentieel belang zijn voor het scheppen van werkgelegenheid en het creëren van economische waarde. Volgens het Europees innovatiescorebord van 2016 heeft Portugal het profiel van een „gematigde innovator” en presteert

het land onder het Europese gemiddelde als gevolg van onvoldoende coördinatie tussen bedrijven en O&O-entiteiten, een lage octrooieringsactiviteit en slechte absorptie van vaardigheden. Maar in de periode 2008-2015 zijn de prestaties van het land verbeterd tot het Europese gemiddelde in de categorieën „innovators”, „open, hoogwaardige en aantrekkelijke onderzoekssystemen” en „financiering en ondersteuning”. Met betrekking tot „menselijk kapitaal” scoort Portugal beter dan het Europees gemiddelde, en zijn uitgaven aan O&O in 2014 als percentage van het bbp ook gestegen tot 1,3% (2% in de EU-28).

Structuurfondsen zijn van essentieel belang gebleken voor deze successen. Zo wordt in Portugal 2020 nog meer aandacht gericht op instrumenten om O&O en kennisoverdracht aan het bedrijfsleven te bevorderen en zo het concurrentievermogen en de meerwaarde ervan te vergroten. Ook moet dit de Portugese economie handelsgericht maken.

Het feit dat het cohesiebeleid nog steeds wordt toegepast in innovatie, onderwijs en opleiding voor de beroepsbevolking, toont de Europese meerwaarde ervan bij het bevorderen van groei en het scheppen van werkgelegenheid in Portugal. Mede hierdoor wordt de interne markt versterkt waarbij sprake is van aanzienlijke neveneffecten voor andere economieën in de EU-regio's en -gebieden.

Het feit dat het cohesiebeleid kan worden afgestemd op uiteenlopende behoeften en mogelijkheden in alle EU-gebieden (gebaseerd op subsidiariteit en plaats), naast de bevordering van een bestuursmodel op meerdere niveaus gebaseerd op het partnerschapsbeginsel, maakt van dit EU-beleid een van de duidelijkste bewijzen dat Europese integratie voor alle gebieden en hun bevolking succes oplevert. ■

DUARTE RODRIGUES

*Vicevoorzitter van de raad van bestuur,
Bureau voor cohesie en ontwikkeling, Portugal*

FOSTER¹: HET FACILITEREN VAN TOEGANG TOT FINANCIERING VOOR ALLE REGIONALE BEDRIJVEN

^ Carcassonne, Frankrijk

Als onderdeel van het EU-cohesiebeleid werkt de regio OCCITANIE/Pyrénées-Méditerranée als eerste in Europa samen met het Europees Investeringsfonds (EIF) om instrumenten in te zetten die geheel zijn gericht op micro-ondernemingen en mkb-bedrijven in alle economische sectoren.

Op aanbeveling van de Europese structuur- en investeringsfondsen 2014-2020 heeft de regio Languedoc Roussillon Midi Pyrénées, die verantwoordelijk is voor het beheer van een groot deel van de aan de regio toegevoerde EU-middelen, de uitdaging opgepakt micro-ondernemingen en mkb-bedrijven toegang te verschaffen tot financiering. Ze hebben dit weten te bereiken door overheidsmiddelen (zowel regionale als Europese) te mobiliseren om particuliere investeringen van banken en investeerders aan te trekken en zo regionale bedrijven te helpen hun ontwikkelingsprojecten te ontwikkelen en te ondersteunen.

In 2008 gebruikte de regio dit soort investeringsfonds, bekend onder de naam JEREMIE, voor het eerst en haalde 15 miljoen EUR binnen van de regio en 15 miljoen EUR van het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling voor 1370 micro-ondernemingen en mkb-bedrijven, die samen goed zijn voor 15 000 banen en een

totaal van 172 miljoen EUR. Dit staat gelijk aan een hefboomwerking van 5,8 x.

Voortbouwend op dit succes heeft de regio Languedoc Roussillon Midi Pyrénées dit initiatief in 2015 samen met de EU uitgebreid met een tweede interventiefonds met de naam „FOSTER TPE-PME” (Steunfonds voor regionale bedrijven, micro-ondernemingen en mkb-bedrijven). Dit leverde 52 miljoen EUR op, waarvan 20,35 miljoen EUR afkomstig was van de regio en de rest van de EU (22,2 miljoen EUR van het EFRO en 9,45 miljoen EUR van het Europees Landbouwfonds voor plattelandsontwikkeling), wederom in partnerschap met het EIF.

Het doel is om 214 miljoen EUR te injecteren in ongeveer 2400 regionale ondernemingen en projectleiders en zo meer bedrijven te bereiken, met name micro-ondernemingen (met minder dan 10 werknemers). Ook moet het initiatief worden opengesteld

^ Compufirst, begunstigde van het EU-fonds „JEREMIE”

¹ FOSTER: FOnDs de SouTien des Entreprises Régionales (Steunfonds voor regionale bedrijven)

voor bedrijven en ondernemingen in de landbouw-, bosbouw- en levensmiddelensector. Naar verwachting zal er een hefboomwerking van 3 tot 5 keer de overheidsbijdrage worden bereikt.

De financiële tussenpersonen die FOSTER TPE-PME gaan implementeren, worden geselecteerd via vier oproepen voor blijken van interesse die in juli 2016 werden gelanceerd (http://www.eif.org/what_we_do/resources/foster/index.htm). Aanvragers hebben tot 30 september 2016 de tijd om te reageren op een van de vier geplande instrumenten:

➤ Leningen met risicodeling, met 3,5 miljoen EUR om innovatieve bedrijven te ondersteunen bij hun oprichting en ontwikkeling;

- Medefinanciering gericht op durfkapitaal en ontwikkelingskapitaal, met 15 miljoen EUR om particulier kapitaal te stimuleren voor mkb-bedrijven met een sterk ontwikkelingspotentieel.
- Bankgaranties van 20 miljoen EUR, die met name gericht zijn op bedrijven in de beginfase van hun ontwikkeling en mkb-bedrijven, waarvan er in deze regio veel zijn. Leningen hiervoor kunnen minder bedragen dan 25 000 EUR.
- Bankgaranties voor eindontvangers in de landbouwsector, met 15 miljoen EUR. ■

CAROLE DELGA

*President van de regio Languedoc Roussillon
Midi Pyrénées, Frankrijk*

DE REGIO STOCKHOLM INVESTEERT IN DUURZAME STEDELIJKE ONTWIKKELING

^ *Stockholm, Zweden*

**De regio Stockholm is de snelst groeiende grootste-
delijke en hoofdstedelijke regio van Europa. Het
afgelopen decennium is de bevolking jaarlijks met
35 000 tot 40 000 mensen toegenomen.**

Om aan de behoefte van deze groeiende bevolking te voldoen, moet de regio Stockholm ieder jaar 16 000 nieuw woningen bouwen. Maar deze uitdaging wordt graag gezien als een kans om duurzame stedelijke ontwikkeling

te bevorderen. Hiervoor gebruikt de stad structuurfondsen om te investeren in een groene, gezonde, slimme, aantrekkelijke en inclusieve stad.

Er is onlangs besloten te investeren in twee nieuwe ontwikkelingsprojecten voor een totaalbedrag van 120 miljoen SEK om duurzame woningbouw te versterken: „Grön BoStad Stockholm” en „Sverige bygger nytt”. Deze twee projecten, die voor de helft worden gefinancierd door het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling en het Europees Sociaal Fonds, beslaan belangrijke elementen van duurzame stedelijke ontwikkeling.

De regio Stockholm tracht gebruik te maken van de deskundigheid die is opgedaan door bedrijven in milieutechnologie en tracht innovatie en duurzame groei te bevorderen. Verder is men in de regio van mening dat er een onbenut potentieel aan arbeidskrachten bestaat onder de onlangs aangekomen immigranten en allochtonen, dat de groeiende bouwsector zou moeten benutten.

Via het project Grön BoStad Stockholm zal het Koninklijk Instituut voor Technologie samen met anderen proefprojecten ontwikkelen voor innovatie bij bedrijven in milieutechnologie. Dit moet kansen creëren voor de ontwikkeling en het gebruik van nieuwe energie-efficiënte en koolstofarme technologie bij bouwprojecten in de gemeenten van de regio Groot-Stockholm. Inspanningen worden gericht op het verstevigen van de sector milieutechnologie. Maar er wordt ook geprobeerd klanten, zoals gemeenten, districtsbesturen en huiseigenaren, erbij te betrekken en bekendheid op dit gebied te helpen vergroten.

Bij het project „Sverige bygger nytt” gaat de Zweedse openbare werkgelegenheidsdienst samen met verschillende gemeenten, districtsbesturen, brancheverenigingen en vakbonden een bredere werving bevorderen en de aanwas en het matchen van vaardigheden in de bouwsector versterken door gebruik te maken van de competenties van de onlangs aangekomen immigranten en allochtone burgers. Werken aan kernwaarden, validering van vaardigheden, ondersteuning van taalvaardigheid en leren op de werkplek worden versterkt en beter afgestemd op banen in de bouwsector voor beroepen waar tekorten dreigen te ontstaan.

Ontwikkelingsprojecten benadrukken het verlangen van de regio Stockholm naar een bijdrage van de Europese structuur- en investeringsfondsen aan samenhangende strategische initiatieven. Dit wordt bereikt door middelen te concentreren, gericht op bedrijfsleven en arbeidskrachten. Er wordt een synergie gecreëerd via de fondsen en door toepassing van het „Stockholmmodel”: een nieuw model voor de implementatie van middelen.

Dit nieuwe bestuursmodel betekent dat het cohesiebeleid nauwer wordt gekoppeld aan het algemene groeibeleid van de regio en de middelen in het land. Dit draagt bij aan meer interactie en ondersteuning onder regionale spelers om samenhangende strategische initiatieven te creëren, waarbij ze zowel het initiatief tot als de verantwoordelijkheid voor hun inspanningen nemen. Zo kan de regio, ondanks het feit dat de begroting van de structuurfondsen voor de regio Stockholm een van de kleinste van Europa is, nog steeds grote en belangrijke projecten lanceren en uitvoeren. ■

JONAS ÖRTQUIST

Hoofd van het secretariaat, Partnerschap voor de Structuurfondsen, Groot-Stockholm, Zweden

OP FOTO VASTGELEGD

In juni dit jaar organiseerde het Sloveense Overheidskantoor voor ontwikkeling en Europees cohesiebeleid de campagne „EU-project, mijn project 2016”. *Panorama* heeft een aantal van de 5 000 projecten vastgelegd die Slovenië sinds 2004 met behulp van 4,4 miljard EUR aan financiering heeft uitgevoerd. Met het motto „Investeren in je toekomst” hebben deze projecten een bijdrage geleverd aan de verbetering van de levensomstandigheden van burgers en de kloof tussen de regio's verkleind. De projecten zorgden ook voor meer innovatie en een verbetering van het concurrentievermogen, ze betekenden een stimulans voor het Sloveense bedrijfsleven, droegen bij aan de bescherming van waterbronnen en cultureel erfgoed en maakten gebruik van grensoverschrijdend ondernemerspotentieel.

13

09

14

10

- 01 Afdeling houtwetenschappen en -technologie van de biotechnische faculteit aan de Universiteit van Ljubljana
- 02 Prioriteit voor duurzaam toerisme in plattelandsgebieden langs de grens
- 03 Stimuleren van een sociaal verantwoorde benadering voor groene producten en diensten
- 04 Bouwen van een innovatieve, digitale simulatie-omgeving
- 05 Modernisering van de spoorlijn Pragersko-HODOŠ
- 06 Bevorderen van ecologisch-sociale boerderijen
- 07 Nieuwe inrichting van het culturele centrum HOME PLANT met een digitale bioscoop
- 08 Energierenovatie in de basisschool van Rajka Hrastnik
- 09 CUL-ENERGY 4 KIDS bestaat onder andere uit duurzame energieconcepten voor speeltuinen
- 10 Investing in the infrastructure at Maribor Airport
- 11 Ringweg Škofja Loka Poljanska rondom de middeleeuwse stad
- 12 Beschermen van biodiversiteit in de grensstreek Kolpa
- 13 Renovatie van het Dominicanenklooster in Ptuj
- 14 Een nieuwe afvalwaterzuiveringsinstallatie levert drinkwater aan de Šaleška-vallei

11

12

MEER INFO

<http://www.eu-skladi.si/sl/aktualno/izbrani-projekti>

Conferentie SLIMME REGIO'S

INVESTERINGEN VOOR SLIMME SPECIALISATIE RICHTEN OP PRIORITAIRE GEBIEDEN VOOR EUROPESE GROEI

De Conferentie SLIMME REGIO'S, die op 1 en 2 juni 2016 in Brussel plaatsvond, volgde op een eerder uiterst succesvol evenement „Regio's als motor van de nieuwe groei door middel van slimme specialisatie - bijpassende strategieën voor gemeenschappelijke doelen“, dat in 2013 werd gehouden.

Jyrki Katainen, vicevoorzitter van de Europese Commissie, commissaris Elżbieta Bieńkowska en commissaris Tibor Navracsics, directeurs-generaal Walter Deffaa en Robert-Jan Smits vergezelden toonaangevende deskundigen op het

Op de tentoonstelling van de conferentie konden regio's hun RIS3-gebieden presenteren en naar partners zoeken voor de co-creatie van nieuwe waardenetwerken

BELANGRIJKSTE BELEIDSBOODSCHAPPEN

1. We voeren nu samen met meer dan 120 regio's en landen slimme-specialisatiestrategieën uit. We maken gebruik van onderzoek, innovatie en hun band met het bedrijfsleven als katalysator van regionale ontwikkeling, gebaseerd op sterke punten in de regio's en de samenwerking onderling.
2. Investerings in slimme specialisatie dragen ook bij aan het Europees Investeringsplan. De Europese structuur- en investeringsfondsen (ESIF) en het Europees Fonds voor strategische investeringen (EFSI) werken samen om particuliere en publieke investeringen in deze prioritaire gebieden te ondersteunen.
3. Thematische slimme-specialisatieplatforms ondersteunen betrokken regio's om te gaan samenwerken en hun investeringen in prioritaire gebieden van slimme specialisatie te coördineren. Ze werken bijvoorbeeld aan projectprocessen; het clusteren van partnerschappen om regionale inspanningen tot een Europees niveau op te schalen; uitwisseling van goede praktijken; en technische ondersteuning.

gebied van slimme specialisatie op het evenement waar innovatieve regionale strategieën en samenwerking tussen EU-regio's werden benadrukt en hoe deze konden worden toegepast om groei en concurrentievermogen in Europa te stimuleren.

Het doel van de conferentie was om:

- successen en recent werk tentoon te stellen;
- te bespreken wat de beste manier vooruit was om de invoering van slimme specialisatie te versnellen;
- en om concrete steun in gang te zetten voor toekomstige samenwerking.

Bovendien werden er thematische platformen voor slimme specialisatie gelanceerd op het gebied van energie, landbouw en voedingsmiddelen en industriële modernisering.

Het programma bestond uit drie onderdelen:

- De meest recente ontwikkelingen in regionale slimme specialisatie, met deskundigen en praktijkgevallen uit Pommeren (Polen), Andalusië (Spanje), Provence-Alpen-Côte d'Azur (Frankrijk) en Tampere (Finland);
- Een interactieve zitting waar concrete samenwerkingsgebieden werden geïdentificeerd in nieuw slimme-specialisatieplatforms op het gebied van energie, landbouw en voedingsmiddelen en industriële modernisering, met als doel hier gezamenlijk in te

> Vicevoorzitter van de Europese Commissie, Jyrki Katainen beschreef hoe iedere regio in Europa zich slim kan specialiseren en uitmuntendheid kan bereiken door met slimme-specialisatiestrategieën in prioritaire gebieden te investeren

investeren. Dit werd geïnspireerd door het Vanguard-initiatief, een groep EU-regio's die zich richt op het bouwen van clusters en clusternetwerken van wereldklasse, met name door middel van pilots en gezamenlijke demonstratiemodellen (<http://www.s3vanguardinitiative.eu/>);

- > Een beleidsdiscussie van hoog niveau onder de deelnemers en commissarissen.

NOTEER DEZE DAGEN MET KOMENDE EVENEMENTEN OVER SLIMME SPECIALISATIE

- > 28-30 september: 1^e SMARTER-conferentie inzake slimme specialisatie en territoriale ontwikkeling, Sevilla (ES)
- > 10-13 oktober: Europese Week van de regio's en steden, Brussel (BE)
- > 3-4 november: Jaarlijks forum van de EU-strategie voor de Donau-regio: „Innovatiestromen - water, kennis en innovatie in de Donau-regio“, Bratislava (SK)
- > 8-9 november: Jaarlijks forum van de EU-strategie voor het Oostzeegebied: „Een regio, een toekomst - visie 2030“, Stockholm (SE)
- > 16-17 november: Industriële modernisering - vervolg, Barcelona (ES)
- > 30 november - 2 december: de Europese Cluster Conferentie, Brussel (BE)
- > 2017: Pan-Europese conferentie inzake slimme specialisatie.

Hoogtepunten van de conferentie waren onder andere een toespraak van **Jyrki Katainen**, vicevoorzitter van de Europese Commissie, die de nadruk legde op de link tussen slimme-specialisatiestrategieën en het Europees Investeringsplan: „Dit is waar het om gaat bij de thematische slimme-specialisatieplatforms die we vandaag lanceren: „processen van investeringsprojecten die investeerders, ondernemers en innovators aantrekken rond gerelateerde gebieden voor slimme specialisatie.“

Elżbieta Bienkowska, commissaris voor Interne Markt, Industrie, Ondernemerschap en Midden- en Kleinbedrijf, lanceerde het slimme-specialisatieplatform voor industriële modernisering, een gemeenschappelijk initiatief met Corina Crețu, commissaris voor Regionaal Beleid. Dit platform zal regio's in heel Europa helpen contact te leggen met bedrijven en onderzoeksgemeenschappen

die zich bezighouden met gebieden die zijn gerelateerd aan industriële modernisering, zoals belangrijke sleuteltechnologieën, diensteninnovatie en hulpbronnefficiëntie.

Walter Deffaa, directeur-generaal Regionaal Beleid en Stadsontwikkeling, benadrukte dat slimme strategieën de sleutel vormen tot Europese groei in de 21e eeuw. Dergelijke strategieën maken gebruik van de „ondernemende ontdekkingstocht“ van onderzoekers, het bedrijfsleven, het maatschappelijk middenveld en verschillende overheidsniveaus om gezamenlijk te plannen en uit te voeren hoe een regio of land zijn potentieel en kennis het best kan gebruiken en hoe zij hun innovatiesuccessen te gelde kunnen maken.

Deelnemers keken ook naar internationale ervaringen in slimme specialisatie met **Charles Sabel**, hoogleraar rechten en sociale wetenschappen op de Columbia Law School (VS) en **Jaime del Castillo**, Europees deskundige op het gebied van Latijns-Amerikaanse groeikansen. Professor Sabel bood een eerlijke analyse van de uitdagingen waarmee bestuur ten aanzien van slimme specialisatie te maken krijgt, met een nadruk op diagnostische en probleemoplossende monitoring, corrigeren van fouten en aanpassing aan veranderende omgeving bij de tenuitvoerlegging van programma's.

De conferentie werd afgesloten met conclusies, gepresenteerd door **Walter Deffaa** en **Robert-Jan Smits**. ■

MEER INFO

Marek Przeor, Team Leader Smart Growth, Competence Centre Smart and Sustainable Growth, Directorate General for Regional and Urban Policy: Marek.Przeor@ec.europa.eu
http://ec.europa.eu/regional_policy/en/conferences/smart-regions/
<http://s3platform.jrc.ec.europa.eu/>

Apulië: steeds aantrekkelijker

Apulië is een van de vijf minst ontwikkelde regio's van Italië en heeft in het verleden al aanzienlijk kunnen profiteren van financiering uit het cohesiebeleid. De regio is van plan deze tendens in de programmeringsperiode 2014-2020 voort te zetten.

INDUSTRIEEL BELEID IN APULIË MET EU-FONDSEN

Het is van essentieel belang het concurrentievermogen van het ondernemerscollectief te ondersteunen in het kader van regionale economische ontwikkeling en om de levenskwaliteit te verbeteren. Vooral het productiviteitsstelsel moet worden hersteld en de bereidheid te investeren in het stimuleren van innovatie en het openen van markten. Dit kan ook gebeuren via geïntegreerde investeringen die op industrieel onderzoek en publiek-privaat partnerschap steunen.

Succesvolle resultaten tot nu toe hebben geleid tot verdere veranderingen en hebben het industrieel beleid voor een nieuwe ronde EU-financiering voor 2014-2020 meer kracht gegeven. Het regionale industriebeleid van Apulië was vooral gericht op het creëren van investeringsstimulansen en het faciliteren van toegang tot krediet.

Eenzijds zijn er programmacontracten en geïntegreerde hulpprogramma's geïntroduceerd, samen met steun voor initiële investeringen door micro- en kleine ondernemingen in de toeristische sector. Andere stimulansen bestaan uit micro-startups van kansarme mensen, steun voor innovatie-ondernemingen (zowel bestaande als nieuwe), steun voor investeringen door lokale mkb-bedrijven in de mediasector en steun voor investeringen in productieve voorstedelijke gebieden.

Anderzijds is er steun geactiveerd in de vorm van garanties, tegen- en medegaranties voor mkb-bedrijven.

Over het algemeen heeft steun bijgedragen aan de volgende resultaten:

- › Financiering van meer dan 11 000 ondernemingen
- › Meer dan 1 miljard EUR overheidssteun
- › Ongeveer 4 miljard EUR aan gefinancierde investeringen
- › Meer dan 27 000 operationele arbeidseenheden.

In het eerste jaar nadat het programma 2014-2020 was ingevoerd (per juli 2016) hebben initiatieven die nu van kracht zijn geleid tot:

- › 2 056 aangevraagde initiatieven
- › Meer dan 1,1 miljard EUR aan investeringen
- › Meer dan 418 miljoen EUR aan aangevraagde steun
- › Meer dan 32 000 operationele arbeidseenheden.

Apulië is van de meest aantrekkelijke regio's van Italië voor industriële investeringen. Er worden ook aanvragen ingediend door buitenlandse groepen uit Duitsland, de VS en India, die meer dan de helft van de waarde vertegenwoordigen van de totale vraag naar programmacontracten. De industriële projecten komen ook van Italiaanse multinationale ondernemingen.

Dankzij EU-financiering voorziet het regionale industriële beleid ook in interventies die gericht zijn op het menselijk kapitaal en de herclassificatie van productieve gebieden voor bebouwing

De regio Apulië, in het buitenland misschien beter bekend als Puglia, strekt zich uit van noord naar zuid over 400 kilometer, langs de „hak” van de Italiaanse „laars”. De regio heeft een grote aantrekkingskracht op toeristen, die massaal met goedkope vluchten via de vliegvelden van Bari en Brindisi naar het gebied komen om te genieten van zon en zee en van de natuurlijke schoonheid, geschiedenis en architectuur die dit gebied rijk is.

Het cohesiebeleid speelt een belangrijke rol in een regio als Apulië. In augustus 2015 gaf de Europese Commissie haar goedkeuring voor het operationele programma (OP) voor Apulië met 7,12 miljard EUR. Hiervan komt 3,56 miljard EUR uit het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling en het Europees Sociaal Fonds, en eenzelfde bedrag uit nationale medefinanciering. In overeenstemming met de belangrijkste investeringsprioriteiten voor Italië wordt financiering gericht op:

- het stimuleren van de reële economie door een innovatievriendelijk bedrijfsklimaat, concurrentievermogen, mkb-bedrijven, O&O en het ondersteunen van de digitale agenda;
- het opzetten van hoogwaardige en duurzame infrastructuren, efficiënter beheer van natuurlijke hulpbronnen en milieu, betere vervoersverbindingen en de overgang naar een koolstofarme economie;
- het verbeteren van sociale diensten en onderwijs door sociale insluiting te bevorderen en armoede te bestrijden, het bevorderen van onderwijs en opleiding gericht op de arbeidsmarkt en het ondersteunen van arbeidsmobiliteit en toegang tot werkgelegenheid.

Bij de goedkeuring van het OP zei Corina Crețu, commissaris voor regionaal beleid: „Ik ben zeer verheugd over de goedkeuring van dit ambitieuze programma. Het maakt een grootschalige investering vrij die een gunstig klimaat voor innovatie en ondernemerschap zal creëren en zo duizenden banen zal scheppen. Ook zal het een impuls geven aan de aantrekkelijkheid van de regio en de kwaliteit van leven van haar burgers verbeteren.”

EUSAIR

Apulië maakt ook onderdeel uit van de EU-strategie voor de Adriatische en Ionische regio die de mariene, kust- en terri-

STARE BENE A SCUOLA = SICUREZZA IN SE STESSI + APPRENDIMENTO MIGLIORE

DIRITTI A SCUOLA: EEN KLASSE(N)BESLUIT

Tijdens de prijsuitreiking van de RegioStars 2015 eindigde het project Diritti a Scuola als beste uit de klas in de categorie Inclusieve Groei: integratie in de maatschappij van mensen met een risico op sociale uitsluiting. Het project kreeg die erkenning vanwege zijn benadering om kinderen op school te houden door middel van diverse preventieve maatregelen, vooral gericht op kinderen uit het basisonderwijs en leerlingen die het eerste en tweede jaar van het voortgezet onderwijs hebben voltooid. Kinderen met een handicap en kinderen uit kansarme milieus kregen prioriteit en er werd vooral nadruk gelegd op scholen met het hoogste aantal schoolverlaters.

Door onderwijs en sociale zorg te combineren werd er in dit project counseling, studiebegeleiding en interculturele bemiddeling geboden. Hiervan profiteerden zowel leerlingen als hun families, wat leidde tot een forse daling in het aantal voortijdige schoolverlaters. Een speciale helpdesk bood counseling en informatiediensten aan ongeveer een derde van de leerlingen in de projectscholen (+/- 50 000) en 10000 families. Vooral migrantenleerlingen en hun families werden geholpen bij problemen met sociale uitsluiting en integratie.

TOTALE KOSTEN: 140,48 MILJOEN EUR
EU-BIJDRAGE: 75,23 MILJOEN EUR

http://ec.europa.eu/regional_policy/en/projects/italy/tackling-school-drop-out-rates-and-improving-results

toriale gebieden van vier EU-lidstaten, waaronder Italië, en vier niet-EU-landen met elkaar verbindt. Eusair beslaat een gebied waar 70 miljoen mensen wonen en speelt een belangrijke rol bij het versterken van de geografische continuïteit van Europa door middel van nauwere samenwerking bij bijvoorbeeld het bevorderen van de maritieme economie, het beschermen van het milieu, het verbeteren van vervoers- en energieverbindingen en het stimuleren van duurzaam toerisme (zie *Panorama* 57).

Goed besteed geld

Volgens Michele Emiliano, voorzitter van de overheid van de regio Apulië (zie onderstaand interview) heeft financiering uit het cohesiebeleid voor 2007-2013 de regio in staat gesteld de negatieve effecten van de economische neergang te bestrijden en de regio aantrekkelijker en concurrerender te maken.

Er zijn structurele investeringen gedaan in verschillende sectoren waaronder milieu, stedelijke ontwikkeling, concurrentievermogen van het bedrijfsleven, onderwijs en opleiding, toegepast onderzoek, infrastructuur en voorzieningen, en welzijns- en gezondheidszorg. Zo hebben bijvoorbeeld ruim 18 000 ondernemingen kunnen profiteren van ongeveer 4 miljard EUR, waarvan zo'n 10% was bestemd voor onderzoek. Deze investering heeft ongeveer 70 000 arbeidsplaatsen opgeleverd.

In de gezondheidszorg werden meer dan 150 projecten gefinancierd voor de verbetering van het lokale netwerk van specialistische diensten die nu zijn uitgerust met geavanceerde technologieën. Met betrekking tot welzijn zijn er aanzienlijke resultaten geboekt op het gebied van kinderopvang en zorg voor ouderen en zorgbehoevenden.

Maatregelen om het milieu te beschermen bestonden onder andere uit het bevorderen van 300 bodembeschermingsprojecten om natuurlijke risico's te voorkomen en af te zwakken. Dankzij financiering voor talrijke promotie- en versterkingsprojecten kreeg ook het toerisme een impuls: 400 maatregelen om historisch en cultureel erfgoed te beschermen die vooral waren gericht op historische theaters, musea en kathedralen.

Op het gebied van onderwijs en opleiding werden er aanzienlijke verbeteringen gerealiseerd bij het terugdringen van het aantal schoolverlaters. Dit resultaat kan mede worden toegeschreven aan het project „Diritti a scuola” (Rechten op school) dat in 2015 de RegioStars Award in de categorie Inclusieve Groei heeft gewonnen (zie het projectkader). In de sector werkgelegenheid

HET ICT-PROJECT LIVING LABS BIEDT ECHTE VOORDELEN

Het Living Lab-project in Apulië heeft de regio voorzien van een nieuwe beleidsbenadering om de economische crisis aan te pakken en duurzame ontwikkeling te versterken. Er is een technologisch innovatie-instrument ontwikkeld om lokale ondernemingen, met name mkb-bedrijven, in staat te stellen te reageren op overheidsbehoeften. Het op kennis gebaseerde netwerkmodel dat daaruit voortvloeide kan domeinspecifieke open innovatieomgevingen creëren met reële omstandigheden. Omdat de diensten en platforms in samenwerking met eindgebruikers/consumenten zijn gecreëerd in een dagelijkse omgeving zouden de resultaten dichterbij de potentiële markttoepassingen moeten liggen.

ICT Living Labs heeft een verzameling aangelegd van specifieke maatschappelijke behoeften met technologische reacties op een speciale online gegevensbank, die bekend staat als de „behoeftencatalogus”. Eind 2015 waren er in deze catalogus meer dan 400 behoeften opgenomen en waren er 200 verschillende entiteiten op de „partnercatalogus” aangemeld.

TOTALE KOSTEN:
39,79 MILJOEN EUR
EU-BIJDRAGE:
22,17 MILJOEN EUR

<http://livinglabs.regione.puglia.it/>

hebben zo'n 600 000 Apuliërs deelgenomen aan opleidingsinitiatieven, waarbij meer dan de helft van de deelnemers jonger was dan 25 jaar.

Tot slot zijn er projecten voor stedelijke vernieuwing uitgevoerd in 160 gemeenten in de regio. Deze gemeenten helpen de hele regio nog aantrekkelijker te maken voor toeristen. ■

MEER INFO

<http://www.regione.puglia.it/>

Apulia

Bevolking

4 050 803 (2013), in totaal 6,8% van de nationale bevolking.

Arbeidsmarkt

In 2013 had net iets minder dan 46% van de bevolking een baan tegen 59,8% van het nationale gemiddelde (EU 68,3%); de werkloosheid kwam uit op 19,8% (nationaal 12,2%, EU 10,8%) met een jeugdwerkloosheid (onder de 25 jaar) die uitkwam op 49,7% (nationaal 40,0%, EU 23,5%).

Economie

De regio loopt achter op de nationale en Europese economie voor wat betreft economische ontwikkeling: 66,8% van het gemiddelde bbp per hoofd van de bevolking in KKS van de EU-28, met een productiviteit van 94,8% tegen 110,8% in Italië. De belangrijkste sectorindicatoren als percentage van de nationale btw (bruto toegevoegde waarde) zijn diensten (26,5), financiële en andere activiteiten (25,7), handel en vervoer (22,5), industrie (13,4), bouwsector (8,1) en landbouw (3,7).

Slimme specialisaties

Apulië wordt beschouwd als de meest dynamische regio in Zuid-Italië en hoewel investeringen in O&O onder het nationale gemiddelde liggen, hebben regionale autoriteiten onlangs een aantal initiatieven gestimuleerd voor meer innovatieactiviteiten in de regio. Het innovatiebeleid is gericht op het creëren van productieve en technologische districten, netwerken tussen onderzoeksinstellingen en opleiding van menselijk kapitaal. Samen met Emilia-Romagna was Apulië de eerste Italiaanse regio die de slimme-specialisatiestrategie heeft ingevoerd.

Andere belangrijke sectoren

In economisch opzicht is landbouw in Apulië veel belangrijker dan in de rest van Italië. De regio is de grootste exporteur van graan, olijfolie en tomaten. De veestapel bestaat voornamelijk uit schapen, maar de regio staat landelijk op de vierde plaats als het om visserij gaat. De belangrijkste productiespecialisaties hebben te maken met levensmiddelen, textiel en producten van metaal. De industriële sector is in het zuiden sterk ontwikkeld met de staalfabrieken in Taranto en een chemische fabriek in Brindisi; andere industrieën zijn papiermakerijen en bedrijven in machinebouw en bouwmaterialen. Binnen de dienstensector, die in het zuiden van Italië over het algemeen minder ontwikkeld is, blijft het toerisme groeien, met name in de kustgebieden.

APULIË – GROTE AMBITIES, VEEL STEUN

Michele Emiliano, voorzitter van de overheid van de regio Apulië, laat *Panorama* het belang van het cohesiebeleid in deze Italiaanse regio zien.

Hoe kan het cohesiebeleid Apulië helpen zich economisch te ontwikkelen en wat zijn volgens u de prioritaire gebieden?

Hoewel de bovengenoemde gegevens aangeven hoe belangrijk EU-maatregelen zijn om de binnenlandse groei te helpen dichten, zijn er ook een aantal aspecten die benadrukken dat Europa door een kwetsbare fase gaat met betrekking tot haar toekomst. In veel landen bestaat er een sterke vraag naar meer samenhang en meer aandacht voor dagelijkse aangelegenheden. Dit vraagt om meer inspanningen richting politieke eenwording (een belangrijk onderwerp) naast economische en monetaire eenwording. In dit opzicht speelt het cohesiebeleid nu meer dan ooit een belangrijke rol.

Als we over de toekomst na 2020 praten, mogen we de lokale regio's met grotere onevenwichtigheden en tekortkomingen niet uit het oog verliezen. Hier leven tientallen miljoenen mensen in economische, arbeidsgerelateerde en sociale achterstand vanwege oorzaken waarover ze geen controle hebben, maar waardoor ze minder groeikansen hebben. Zoals Paus Franciscus tijdens zijn bezoek aan het Europees Parlement in 2014 benadrukte, moet heel Europa het wantrouwen bestrijden jegens instellingen die als

afstandelijk werden beschouwd en zich bezig houden met het opstellen van regels die ver van de bevolking afstaan. De grote ideeën die Europa ooit inspireerden moeten weer centraal worden gesteld in haar dagelijkse handelingen.

Samenhang, delen en luisteren naar wat burgers willen, zijn idealen die weer moeten worden bevorderd, waarbij het formele karakter van de EU-instellingen naar de achtergrond moeten worden geschoven. We moeten de toekomst weer in verband brengen met hoop, te beginnen bij de jongere generatie. We moeten het vertrouwen terugwinnen om weer naar een verenigd, vreedzaam, sympathiek, wederzijds en proactief Europa te kunnen streven. We mogen daarom niet de lessen vergeten van mannen als Robert Schuman, Jean Monnet, Alcide De Gaspari en Altiero Spinelli, die ons de waarden hebben bijgebracht waarop we met nieuwe kracht en enthousiasme moeten voortbouwen. Vandaag de dag voelt Apulië zich sterk betrokken bij het versterken van de Europese idealen en het bevorderen van nieuw ontwikkelingsbeleid op het gebied van welzijn, milieu en economie. De structuurfondsen voor de programmeringsperiode 2014-2020 zullen ons helpen deze doelstellingen in onze hele lokale regio te bereiken.

Wat zijn de voor- en nadelen van deze nieuwe aanpak om middelen en financiële instrumenten met elkaar te integreren? Hoe kunnen concreetheid en complementariteit worden gewaarborgd?

Voortbouwen op kansen van de groene economie, vaardigheden van arbeiders en ondernemers verbeteren, slimme kwalificatie- en specialisatiestrategieën ondersteunen met vooral nieuwe arbeidskansen voor jongeren, meer sociale insluiting en de strijd tegen nieuwe sociale en economische armoede: dat zijn de belangrijkste doelstellingen waarvoor steeds verder geïntegreerde instrumenten nodig zijn die beter aansluiten op reële behoeften. We beginnen vanuit reeds bestaande mogelijkheden en ervaringen, waarmee we Apulië hebben veranderd in een van de meest effectieve regio's als het gaat om het gebruik van EU-financiering. Hiermee kunnen we het gebruik van financiering en financieringsinstrumenten verder verbeteren.

Er worden vooral positieve resultaten geboekt met investeringssteun voor kleinere bedrijven, waarbij subsidies voor de aanschaf van installaties en machines kunnen worden gecombineerd met garanties van gezamenlijke garantiepartnerschappen voor kredietlimieten (met behulp van overheidsmiddelen) om toegang tot krediet te faciliteren. Andere positieve voorbeelden zijn het integreren van productieve investeringssteun en plannen

voor de beroepsopleiding van arbeiders, steun voor jongeren om een bedrijf op te richten (NIDI - Nuove iniziative d'impresa; Nieuwe initiatieven voor ondernemingen - NIO en PIN Pugliesi Innovativi; Innovatieve Apuliërs - IA) en microkredieten voor kleinere bedrijven (ook freelancers kunnen al gebruik maken van het eerste en het laatste instrument).

Een overkoepelende vraag met betrekking tot het gebruik van EU-fondsen is gericht op vereenvoudiging. Hoe kunnen regio's hier specifiek aan bijdragen?

Vooraf door kennis over EU-regelgeving beter te verspreiden. Als begunstigen niet voldoende kennis hebben van procedures, worden implementatietrajecten en -tijdslijnen overschreden waardoor ze misschien niet voldoen aan de termijnen waarop uitgaven van EU-fondsen moeten worden verantwoord. Maar in andere opzichten moet worden benadrukt dat er meer inspanningen nodig zijn op EU-niveau om de verschillende aspecten met betrekking tot het beheer en de controle te vereenvoudigen. Er is al aanzienlijke vooruitgang geboekt, maar is nog een hoop werk te doen.

Daarnaast mogen we niet vergeten dat vereenvoudiging ook moet worden bereikt door middel van een consistente en geïntegreerde benadering van EU-wetgeving en wetgeving die door de individuele lidstaten is goedgekeurd. Dit is bijvoorbeeld een belangrijk punt wanneer verschillende lokale en nationale overheidsinstanties richtlijnen met betrekking tot openbare aanbestedingen of vergunningsprocedures omzetten. Italië heeft bijvoorbeeld onlangs de nieuwe geconsolideerde wet inzake overheidsopdrachten goedgekeurd. We hopen dat deze wet concreet helpt om

procedures te vereenvoudigen en de implementatietijd voor overheidsinvesteringen te verkorten: Italië staat in Europa nog steeds bovenaan als het om implementatietijd gaat.

Welke resultaten verwacht u aan het eind van financieringsperiode 2014-2020?

Het doel van de programmeringsperiode 2014-2020 is om Apulië steeds innovatiever, aantrekkelijker en duurzamer te maken, zowel in sociaal en economisch opzicht als op het gebied van milieu. We willen dat onze lokale regio productievere investeringen en meer toeristen kan aantrekken door de levensstandaard van zowel burgers als bezoekers te verbeteren. Bovendien willen we steeds inclusiever worden voor de meest kansarme bevolkingsgroepen door middel van gerichte en geïntegreerde diensten voor welzijn en actief arbeidsmarktbeleid. Daarom hebben we aanzienlijke investeringen gepland voor de slimme kwalificatie- en specialisatiestrategie en om de groene economie en vervoersvoorzieningen te versterken en vaardigheden te verbeteren. We willen dat onze lokale regio steeds aantrekkelijker wordt voor jonge Apuliërs en voor jongeren van buiten Apulië, omdat een hoge

levensstandaard hand in hand gaat met een hoogwaardig universitair stelsel en een heel dynamische en proactieve ondernemersstructuur.

Apulië is een van de regio's van de Adriatische en Ionische macrostrategie. Wat zijn in dit opzicht uw verwachtingen?

De Adriatische en Ionische macrostrategie speelt samen met andere regionale samenwerkingsprogramma's een cruciale rol in de strijd tegen EU-scepticisme, te beginnen met samenwerking bij zaken van gemeenschappelijk belang. Macroregio's zijn bij voorkeur een omgeving waar lokale belanghebbenden rechtstreeks kunnen deelnemen aan besluitvorming die het meest op hen van toepassing is, zowel op supraregionale als op supranationale schaal. Tegelijkertijd laten ze genoeg ruimte voor beleid op het gebied van samenhang en verticale en horizontale subsidiariteit. Vooral het Adriatische gebied moet meer integreren en processen delen ten aanzien van belangrijke keuzes zoals die inzake milieu, economie, infrastructuur, voorzieningen en cultuur. Samenwerking tussen regio's is zowel nuttig als gunstig voor Europa. Het bewijst dat de cultuur van dialoog en participatie de enige manier is om de groei en ontwikkeling van de lokale regio te kunnen stimuleren, misschien in een meer verenigd Europa dat dichterbij de burger staat. ■

MEER INFO

http://ec.europa.eu/regional_policy/en/newsroom/news/2015/08/european-commission-adopts-eur7-billion-operational-programme-for-the-italian-region-of-puglia

HORIZON 2020-PROJECT: COHESIFY

Wat heeft de EU nu eigenlijk voor ons gedaan?

Maakt EU-financiering een verschil in hoe EU-burgers de Europese Unie zien? Uit het recente EU-referendum in het Verenigd Koninkrijk blijkt dat niet het geval. Regio's als Cornwall en West Wales and the Valleys, twee armere EU-regio's die miljoenen euro's uit het EFRO en ESF hebben ontvangen, hebben voornamelijk gestemd voor uittreding.

COHESIFY

The impact of EU Cohesion Policy on European Identification

Uit onderzoek in de media en opiniepeilingen komt een scala factoren naar voren om deze ogenschijnlijke paradox te verklaren. Communicatie kan een factor zijn: de BBC ontdekte een gebrek aan zichtbaarheid aan EU-borden en algemeen bewustzijn over EU-financiering in Cornwall¹. Maar er speelden nog andere factoren, waarbij de waargenomen voordelen van EU-financiering in Wales en elders werden overschaduwed door bezorgdheid over de begrotingsbijdragen, soevereiniteit, immigratie of de economische situatie in het VK en Europa².

De vraag of mensen denken dat EU-financiering goed is geweest voor de economische ontwikkeling van hun regio en of dit hun houding ten opzichte van de EU en de Europese identiteit beïnvloedt, staat centraal in een nieuw Horizon 2020-project met de naam COHESIFY. Dit is het eerste grondige onderzoek naar de onderlinge samenhang tussen de Europese identiteit, het EU-cohesiebeleid en communicatie in de regio's in heel Europa. Het onderzoek maakt deel uit van een bredere Horizon 2020-agenda waarin wordt onderzocht hoe het contact tussen EU-burgers en de Unie kan worden hersteld en er een gemeenschappelijke Europese identiteit kan worden gestimuleerd om de legitimiteit van de EU en de Europese integratie te ondersteunen.

Publieke opinie na de crisis

Uit gegevens van Eurobarometer-enquêtes blijkt dat de Europese identiteit onder EU-burgers in de jaren direct na de economische crisis in 2007/2008 is afgenomen maar in 2010 is hersteld tot het niveau van voor de crisis. Het bereikte zelfs een historisch hoogtepunt in 2015 toen voor het eerst meer dan

¹ <http://www.bbc.co.uk/news/uk-politics-eu-referendum-36054645>

² <https://www.theguardian.com/uk-news/2016/jun/25/view-wales-town-showered-eu-cash-votes-leave-ebbw-vale>

^ Cornwall, een van de armste regio's in het VK, heeft aanzienlijke EFRO- en ESF-financiering ontvangen

50% van de burgers zich zowel met hun land als met Europa identificeerden. Ook politieke steun voor de EU is de afgelopen jaren hersteld, hoewel het vertrouwen van burgers in de EU nog onder het niveau van voor de crisis blijft. De gevolgen van Brexit op de EU en de publieke opinie valt nog te bezien.

Het cohesiebeleid vormt het leeuwendeel van de EU-begroting en is een belangrijk instrument om de gevolgen van de crisis aan te pakken. Toch is minder dan 50% van de burgers zich bewust van het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling of het Cohesiefonds en slechts een vijfde van hen vindt dat ze in hun dagelijks leven hebben geprofiteerd van door de EU-gefinancierde projecten.

Professor John Bachtler, directeur van het European Policies Research Centre (universiteit van Strathclyde) dat het COHESIFY-consortium van 10 EU-partners leidt, merkte op dat: „Veel Europeanen vinden dat de EU ver van hun bed staat. Beleidsbeslissingen worden in Brussel genomen en middelen worden toegewezen via nationale en regionale hoofdsteden op een manier die de burgers nauwelijks bevatten. Als de EU echt het contact met de burger wil herstellen, moet er veel beter worden gekeken naar wat mensen van de EU en haar beleid vinden.”

Zijn collega, Dr. Carlos Mendez, manager van het COHESIFY-project, voegt daaraan toe: „Voor dit onderzoek moeten we met gewone burgers uit landen in de hele EU praten en uitzoeken wat ze vinden van de EU en van het geld dat er in hun land, regio of stad wordt uitgegeven.“

Onderzoekmethoden

Het COHESIFY-consortium, dat uit acht Europese universiteiten en twee mkb-bedrijven bestaat, zal gedurende twee jaar een interdisciplinair onderzoek verrichten en verschillende onderzoeksmethoden toepassen, waaronder focusgroepen en een representatieve enquête onder burgers; online enquêtes en diepte-interviews met voorlichters en belanghebbenden van het cohesiebeleid; analyses van publicatie-inhoud van politieke partijen; en analyse van (sociale) media. Bovendien worden de huidige communicatiestrategieën of -activiteiten van de lidstaten en beheersautoriteiten onderzocht.

Het onderzoek wordt aangestuurd door een raad van bestuur die is samengesteld uit communicatie- en beleidsdeskundigen uit het DG Regionaal Beleid en Stadsontwikkeling, het Comité van de Regio's, de Vrije Universiteit van Berlijn en de Club van Venetië.

Naast het ontwikkelen van nieuwe kennis over de relatie tussen het cohesiebeleid en de Europese identiteit moet het project gedegen beleidsaanbevelingen doen om de doeltreffendheid en doelmatigheid van EU-communicatie over het cohesiebeleid te verbeteren. De eerste resultaten zullen begin 2017 worden uitgebracht en het project wordt in 2018 afgesloten met een eindverslag en een publicatie van een handboek voor EU-voorlichters. ■

MEER INFO

www.cohesify.eu

Europese projecten in vogelvlucht

Als onderdeel van de campagne Europa in mijn regio van dit jaar hebben ruim 3000 projecten hun deuren geopend voor meer dan 300 000 bezoekers om te laten zien wat regionale EU-projecten kunnen bereiken.

Europa in mijn regio is een EU-brede communicatiecampagne om mensen te stimuleren meer te weten te komen over door de EU gefinancierde projecten bij hen in de buurt. Er zijn dit jaar voor het eerst vier verschillende initiatieven (open dagen, schatzoeken, een fotowedstrijd en een blogcampagne) waarmee mensen projecten kunnen bezoeken en afbeeldingen en ervaringen kunnen delen via sociale media. De campagne wordt gecoördineerd door de DG REGIO en georganiseerd in samenwerking met regionale autoriteiten.

Bekijk enkele foto's van de duizenden evenementen die van mei tot juni 2016 in heel Europa hebben plaatsgevonden. ■

MEER INFO

http://ec.europa.eu/regional_policy/nl/policy/communication/inform-network/map/

Lokale ondernemingen, begunstigden van door de EU gefinancierde programma's in de hele regio, kwamen bijeen tijdens het DIP Sliven evenement in Bulgarije.

Bezoekers van EIMR in Baden-Württemberg, Duitsland kregen een geweldige kans om meer te weten te komen over door de EU gefinancierde projecten in hun regio.

Bezoekers van het jaarlijkse Fête de l'Europe in Luxemburg namen deel aan verschillende activiteiten waarin een rol was weggelegd voor de EU-lidstaten, de Europese instellingen en vier clusters gericht op groei en banen, klimaat en de Energie-unie, de eengemaakte digitale markt, en de EU als een sterkere internationale speler.

Sloveens minister Alenak Smerkolj (achterste rij, tweede van rechts) bracht deelnemers bijeen in een door het ESF gefinancierd project („Leren voor jongvolwassenen”) tijdens de Open EU Project Days in Koper, Slovenië.

De regio Thessalië in Griekenland heeft een breed scala aan interactieve openbare evenementen georganiseerd in gebieden waar stedelijke infrastructuur en culturele projecten met EU-steun zijn uitgevoerd.

Evenement Open EU Project Days in het Woiwodschap Łódź, Polen.

Lachende gezichten aan het eind van het schatzoeken in Fortaleza de Santiago, Sesimbra in Portugal.

Toekomstige politieke cohesie na 2020 waarborgen

Marjorie Jouen, een deskundige op het gebied van EU-beleid inzake regionale, lokale en plattelandsontwikkeling, territoriale samenhang en sociale innovatie, en bijzonder adviseur bij Notre Europe, het instituut Jacques Delors, geeft haar visie over hoe het verder moet met Europese cohesie.

Brexit herinnert ons eraan dat het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling (EFRO) werd opgericht op verzoek van het Verenigd Koninkrijk nadat het lid werd van de Europese Economische Gemeenschap. Sinds 1975 is er heel veel gebeurd! Ik denk dat het geheim van deze lange levensduur zit in het feit dat regionaal ontwikkelingsbeleid in staat is bij iedere hervorming een metamorfose te ondergaan, te beginnen bij de verandering die door het cohesiebeleid werd ingesteld, waarvan we dit jaar de 30e verjaardag vieren.

In feite wordt ieder programma gekenmerkt door een specifieke combinatie instrumenten en toelatingscriteria voor de meest behoeftige gebieden, als reactie op iedere bedreiging voor de Europese cohesie in een bepaalde periode. Het is de uitdaging te anticiperen op problemen die ruim vijf jaar van tevoren moeten worden opgelost. Het is geen kwestie van vanaf nul beginnen, maar van vertrouwen op bestaande structuren en te verbeteren wat we al hebben. Het basisprincipe, namelijk het gezamenlijk beheer en cofinanciering door de lidstaten en regio's en meerjarige en multisectorale programmering, blijft ongewijzigd.

Wat moeten we behouden van het programma 2014-2020?

Twee en een half jaar na de start kunnen we een paar lessen trekken uit het huidige programma dat vooral wordt gekenmerkt door de behoefte om de economische crisis op te lossen. Het gezamenlijke programma van de vijf Europese structuur- en investeringsfondsen (ESIF) en hun aanpassing aan de prioriteiten voor de 2020-strategie van de EU, werd opgesteld naar aanleiding van de behoefte aan meer efficiëntie tijdens een periode van uitgavenbeperkingen. Er kwamen strengere controles en voorwaarden die interventie-instrumenten doelmatig moesten maken in het kader van „beter uitgeven“.

Bij de invoering van dit programma viel de doelstelling „territoriale samenhang“ op. Dit betekent dat er bijzondere aandacht wordt besteed aan infra- en supra-

regionale niveaus (stedelijke, lokale en macro-regio's) door ze te voorzien van nieuwe instrumenten.

De Europese Commissie stelde eind 2015 een eerste verslag¹ op. Hierin stond dat het cohesiebeleid niet in staat is gebleken te voorkomen dat de economische crisis „de resultaten van de economische convergentie die in verschillende Europese regio's en lidstaten sinds 2000 was bereikt“ ongedaan kon maken. Maar er wordt ook toegegeven dat de desbetreffende bedragen ontoereikend waren waardoor het geen echt herverdelingsbeleid kon vormen.

Positief was wel dat ze door het kenmerkende bestuur van deze fondsen, dat door sommigen als stijf wordt gezien, als „stootkussen“ konden fungeren en soms het falen van nationale overheidsinvesteringen konden overwinnen. Het optionele gebruik van nieuwe territoriale-ontwikkelingsinstrumenten, zoals geïntegreerde territoriale investering (ITI), strategieën voor duurzame stedelijke ontwikkeling en lokale ontwikkeling vanuit de gemeenschap (community-led local development - CLLD's) zou erop wijzen dat ze in wezen experimenteel zijn.

Volgens de streekgebonden agenda voor integratie² van Fabrizio Barca is het programma op het gebied van beter beheer van de ESIF voor de regio's een succes door CLLD's op allerlei terreinen naar voren te schuiven en door in te zien dat er meer doelen zijn dan economische prestaties (bijvoorbeeld energie- en milieutransitie). Er is echter geen vooruitgang geboekt op het gebied van sociale samenhang, met name voor werkgele-

¹ Mededeling van de Europese Commissie „Investeren in banen en groei - naar een optimale inzet van de Europese structuur- en investeringsfondsen“, COM(2015) 639 final van 14 december 2015

² F. Barca, 2009, *An agenda for a reformed cohesion policy*

genheid en armoede. Er is wat vooruitgang geboekt op het gebied van „goed bestuur“, hoewel procedurele complexiteit is toegenomen en in plaats van dat sectoraal beleid is geterritorialiseerd, is het cohesiebeleid „gesectoraliseerd“.

Met welke uitdagingen krijgt cohesie na 2020 te maken?

De periode van geopolitieke chaos die we momenteel meemaken, mag ons niet afleiden van de behoefte aan interne samenhang binnen een veranderde EU. Dit zijn niet enkel sociale behoeften die verbandhouden met professionele activiteit en de opbrengsten en gevolgen van de interne markt, ze zijn ook steeds meer maatschappelijk van aard, dus met betrekking tot de leeftijd, cultuur, gezondheid en opleiding van mensen enz. De territoriale dimensie wordt steeds belangrijker als referentiepunt voor vreedzame co-existentie, omdat de meeste instellingen en mechanismen achter sociale cohesie ofwel zijn ontmanteld (werk, school, bedrijven, enz.) of verdwenen.

De verschillen tussen kleine regio's en gebieden (stedelijke districten of plattelandsgebieden) ontstaan dus niet enkel door hun profielen voor economische concurrentie en innovatie, maar ook door de leefomstandigheden, sociale harmonie en de algemene gezondheid van de democratische instellingen ter plaatse.

Bovendien zou de ongelijke blootstelling van gebieden aan schaarse natuurlijke hulpbronnen en klimatologische variabiliteit moeten betekenen dat er aan de horizon van 2025 een beslissende fase kan worden bereikt om gebieden en bevolkingen stapsgewijs te betrekken en veerkracht te waarborgen.

Dus is het nodig:

- een substantieel deel van de toe te wijzen fondsen (in de orde van 30%) niet op het bbp per hoofd van de bevolking te baseren maar op de Europese index voor sociale vooruitgang (EU-SPI);
- investeringsprioriteiten te herzien door meer ruimte te geven aan doelstellin-

gen inzake de integratie van jongeren, het voorkomen van uitsluiting, het verbeteren van veerkracht, verbeterde leefomstandigheden, participatieve democratie en sociale innovatie, en creativiteit door gebruik van digitale technologie;

- het gebruik van geïntegreerde territoriale-ontwikkelingsinstrumenten te versterken en consolideren door ze verplicht te stellen;
- territoriale concurrentie te bevorderen als methode om regionale investeringsprogramma's in te voeren tussen stedelijke en plattelandsgebieden, kust- en berggebieden en lokale overheden, in aanvulling op de vorming van een specifieke doelstelling. ■

MEER INFO

Notre Europe –
Jacques Delors Institute:
www.delorsinstitute.eu/1-Home.htm

MOOC: een cursus met uitleg over EU-begrotingen en -financiering

De Massale Open Online Cursus (MOOC) van het Comité van de regio's (CvdR) is de eerste in zijn soort die regionale en lokale overheden begeleidt bij beleidsvorming over EU-aangelegenheden en is gericht op toegang tot EU-fondsen en het begrijpen van begrotingen.

De eerste MOOC in 2015 bood een algemene inleiding in de institutionele structuur van de EU en haar besluitvormingsprocedures, met name in verband met regionale en lokale zaken. Meer dan 50 deskundigen, waaronder politici en leden van het EP, hooggeplaatste vertegenwoordigers van EU-instellingen en universitaire wetenschappers deelden hun kennis via video's en live debatten die vanuit het gebouw van de CvdR in Brussel werden gewebstreamd.

Zo'n 8 500 deelnemers uit meer dan 70 landen vormden het bewijs voor het potentieel van de MOOC om de administratieve capaciteit op lokaal niveau te versterken, en voor de aanzienlijke vraag naar online-leren over EU-zaken. Derhalve is er van 31 oktober tot 9 december een tweede editie gepland, al blijft de cursus heel 2017 toegankelijk voor laatkomers.

De cursus van dit jaar is mede opgesteld door de Europese Investeringsbank en twee Directoraten-Generaal van de Europese Commissie (Regionaal en Stedelijk Beleid, Begroting).

De MOOC bestaat uit 6 onderwerpen, die allemaal één week online blijven en ongeveer twee uur studietijd in beslag nemen. Alle onderwerpen zijn gericht op de EU-begroting en hoe deze wordt besteed. De cursusunstrumenten, waaronder video's, live debatten, informatiebladen en quizzen, vormen het tegenwicht voor de basistheorie achter EU-financiering, -procedures en -evaluatie, met handige informatie uit de praktijk over het opzetten en opleveren van projecten. 'De cursus is kosteloos beschikbaar op fun-mooc.fr, en deelnemers kunnen zich inschrijven op: <https://www.fun-mooc.fr/courses/CoR/114001/session01/about>.

TAKE 2

De tweede editie van MOOC moet meer dan 10 000 deelnemers aantrekken, waaronder:

- › Leden van het CvdR en regionale en lokale politici van binnen en buiten de EU;
- › Personeel van EU-instellingen, regionale kantoren in Brussel, verenigingen enz.;
- › Ambtenaren van regionale en lokale overheden die belast zijn met financiële EU-aangelegenheden;
- › Personeel van ngo's en andere potentiële begunstigen van EU-financiering;
- › Personeel van financiële instellingen zoals (regionale) stimuleringsbanken;
- › Onderwijzers, studenten en journalisten.

Module 1 toont de rol van de regio's en steden in EU-zaken met extra aandacht voor financiële kwesties. In **module 2** wordt een overzicht van de huidige EU-begroting gevolgd door details uit de begrotingscyclus, resultaten, transparantie en investeringsgerelateerde activiteiten. **Module 3** gaat dieper in op de Europese structuur- en investeringsfondsen en de tenuitvoerlegging ervan.

Het Europees fonds voor strategische investeringen en andere instrumenten van de Europese Investeringsbank worden behandeld in **module 4**, met inbegrip van goede praktijken en netwerkmogelijkheden. EU-programma's, -procedures en -bureaus met een relatie met regio's en steden worden gepresenteerd in **module 5**. Tot slot worden in **module 6** de tussentijdse evaluatie van de EU-begroting voor 2014-2020 en de vooruitzichten na 2020 behandeld. ■

MEER INFO

<http://cor.europa.eu/en/events/Pages/CoR-online-MOOC.aspx>

NIEUWS [IN HET KORT]

DE REGIO EPIRUS WINT MET DE „HANDLEIDING VOOR BURGERS” DE PRIJS VOOR BESTE PRAKTIJKEN

Een lovenswaardig initiatief uit Griekenland blonk uit in 2015 tijdens de wedstrijd voor overheidsprojecten die door het Europees Instituut voor Bestuurskunde werd georganiseerd. Deze wedstrijd moet de meest innovatieve en doeltreffende acties in het zonnetje zetten die zowel op Europees niveau als internationaal tot voorbeeld kunnen dienen. Een van de armste regio's van Griekenland, Epirus, heeft met succes een „Handleiding voor burgers” ontwikkeld in de vorm van een handig online instrument om burgers en bedrijven op afstand te kunnen bedienen en zo tijd en geld te laten besparen. Dit project helpt de lange rijen van grote aantallen wachtende mensen aan de

balie verkorten en leidt tot een grotere productiviteit van de ambtenaren. Ook maakt het overheidsdiensten transparanter waardoor het vertrouwen toeneemt.

Dit was een van de 64 projecten met goede praktijken die door 36 Europese landen en instellingen waren ingediend. Het is het vermelden waard dat de „Handleiding voor burgers” van Epirus volledig is opgesteld door ambtenaren met behulp van gratis, open source software, waardoor de kosten voor implementatie, hosting en onderhoud konden worden teruggebracht tot nul euro! Het idee kwam van de regionale vice-gouverneur van Epirus, mevrouw Tatiana Kalogianni, wier steun cruciaal was voor het succes van het hele project. ■

MEER INFO

<http://www.politis.gov.gr>

NIEUWE DIRECTEUR-GENERAAL REGIONAAL BELEID EN STADSONTWIKKELING

De Europese Commissie heeft Marc Lemaître benoemd tot Directeur-generaal van haar DG Regionaal Beleid en Stadsontwikkeling (DG Regio). Hij nam deze functie op 1 september op zich en volgde daarmee Walter Deffaa op.

De heer Lemaître brengt 20 jaar grondige ervaring in Europese aangelegenheden met zich mee, zowel in de Europese Commissie als in de diplomatieke dienst van Luxemburg. Tussen 1996 en 2006 werkte hij in de permanente vertegenwoordiging van Luxemburg bij de Europese Unie, waar hij te maken had met begrotings- en handelsaangelegenheden en algemene zaken, waaronder de voorbereiding van de onderhandelingen over het meerjarig financieel kader voor 2007-2013.

In 2007 kwam hij bij de Commissie als hoofd van het kabinet van de commissaris regionaal beleid, Danuta Hübner, en haar opvolger Paweł Samecki. Tussen 2010 en 2013 leidde de heer Lemaître het kabinet van de commissaris begroting Janusz Lewandowski. Tijdens deze periode werd

^ Regionale vice-gouverneur van Epirus, Tatiana Kalogianni (midden) tijdens de prijsuitreiking

het huidige meerjarig financieel kader (2014-2020) voorbereid en goedgekeurd. Sinds 2013 gaf hij leiding aan het Uitbetalingsbureau, een afdeling met bijna 600 personeelsleden. ■

NIEUWE FUNCTIES OP HET PORTAAL VOOR OPEN GEGEVENS

Er zijn nieuwe gegevens en functies toegevoegd aan het portaal voor open gegevens van de Europese structuur- en investeringsfondsen. Gebruikers kunnen nu alle 533 ESIF-programma's voor 2014-2020 bekijken (toegankelijk via de landelijke pagina's) met financiering en te verwachten resultaten op basis van gemeenschappelijke indicatoren (indien beschikbaar). Het gegevensbestand financiën is in juli 2016 bijgewerkt met de goedgekeurde programma's. Ook de grensoverschrijdende programma's in het kader van het pretoe-

tredingsinstrument zijn toegevoegd. Gebruikers kunnen de fondsen nu ook uitgesplitst per onderwerp bekijken, zowel als totaal bedrag als als percentage van de nationale toewijzing. ■

MEER INFO

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/reports/cohesion6/cp_data.png

GOED SCOREN OP INNOVATIE

De Commissie heeft de resultaten van het Europees innovatiescorebord, het regionale innovatiescorebord en de Innobarometer van 2016 gepubliceerd. De belangrijkste bevindingen zijn dat EU-innovatie inloopt op Japan en de VS. Zweden is wederom innovatieleider en Letland is nu de snelst groeiende innovator.

Er bestaan ook regionale innovatiecentra in landen met het stempel gematigde innovator: Piëmont en Friuli-Venezia Giulia in Italië, Baskenland in Spanje en de regio Bratislava in Slowakije. Over het algemeen is de belangrijkste katalysator om innovatieleider te worden het toepassen van een uitgebalanceerd innovatiesysteem waarin de juiste mate van publieke en particuliere investeringen worden gecombineerd met effectieve innovatiepartnerschappen tussen bedrijven onderling en met de academische wereld, en een sterke onderwijsbasis en uitmuntend onderzoek. De Europese prestaties op het gebied van innovatie zullen de komende twee jaar naar verwachting verbeteren. De meeste bedrijven zijn van plan hun aandeel investeringen in innovatie het komende jaar te behouden of te vergroten. Bedrijven in Roemenië, Malta en Ierland zullen naar verwachting hun investeringen in innovatie het meest verhogen. ■

MEER INFO

<http://ec.europa.eu/growth/industry/innovation/facts-figures/scoreboards/>

PROJECTEN

JONGEREN KRIJGEN VAN DE MAFFIA IN BESLAG GENOMEN PANDEN TERUG

**EUROPESE UNIE:
227 900 EUR**

**ROULEREND FONDS:
(NATIONALE MEDEFINANCIERING)
107 500 EUR**

**ROULEREND FONDS:
(ACTIEPLAN VOOR COHESIE)
194 700 EUR**

In Balestrate, een kustplaatsje met 6000 inwoners in de Siciliaanse provincie Palermo, worden panden van de maffia die in beslag zijn genomen, gebruikt voor een ontmoetingscentrum voor jongeren.

Het gebouw werd geconfisqueerd van een lokale maffioso en in 2009 overgedragen aan de gemeentelijke onroerende goederen van Balestrate. Dankzij financiering van 530 000 EUR werd het in het kader van het nationale operationele programma voor veiligheid opgeknapt en omgebouwd tot het eerste jongeren centrum van de stad.

De gemeente Balestrate lanceerde in december 2015 een aanbesteding voor het beheer van dit centrum. Het winnende bod kwam van een joint venture van zes lokale organisaties zonder winstoogmerk die zich wilden verenigen voor het grootste jongerenparticipatieproject in de geschiedenis van Balestrate.

Een jongeren centrum oprichten in een gebouw dat van de maffia in beslag is genomen in een omgeving waar de maffia sterk aanwezig is, heeft grote symbolische waarde. De Italiaanse nationale overheid neemt eigendommen af van de maffia en geeft ze terug aan de maatschappij, vooral aan jongeren.

Nu vinden er in het centrum activiteiten plaats gericht op het bevorderen en verspreiden van een cultuur van rechtmatigheid. Dit moet helpen voorkomen dat jongeren van het rechte pad raken door hen bewust te maken van zaken als rechtmatigheid, gelijkheid, respect en democratie. Dit wordt bevorderd door de betrokkenheid van al die mensen die hun leven hebben verloren in de strijd tegen de maffia over te dragen op de jongere generatie middels het verspreiden van informatie en getuigenissen.

Er vinden culturele initiatieven plaats over rechtmatigheid en de strijd tegen de maffia, zwendel- en woekerpraktijken, naast het stimuleren van vrijwilligerskampen voor jongeren die de maffia willen bestrijden.

Cultuur op de agenda

In het centrum worden kunst-, toneel- en muziekworkshops georganiseerd om de vakbekwaamheid van de zes organisaties die het project beheren nuttig in te kunnen zetten. Er worden burgerschapsopleidingen gegeven en er wordt gewerkt aan studiemotivatie en –begeleiding om vroegtijdig schoolverlaten te voorkomen. De organisatoren zijn ervan overtuigd dat de strijd tegen de maffia begint bij cultuur en opleiding.

Er wordt een „Europa-lab” (*Laboratorio Europeo*) opgericht om de mogelijkheden van EU-programma's voor jongeren zoals Erasmus+, Europa van de burger, Creatief Europa en de jeugdgarantiereregeling onder de aandacht te brengen.

Op deze manier wordt het centrum zowel een fysieke als een symbolische gelegenheid waar de cultuur van rechtmatigheid kan worden ontwikkeld en verspreid om het gevoel van veiligheid in de hele regio te versterken en het een betere plaats te maken om te wonen. Het wordt een plaats waar projecten worden bedacht en gesteund die draaien om bewustmaking van burgers en vrijheid van deelname, vooral voor jongeren.

Tot slot symboliseert het centrum de EU-aanwezigheid in het diepe zuiden van Italië, een symbool van bevrijding en groei dankzij kansen die door de EU-instellingen worden geboden. ■

PROJECTEN

MKB-DESKUNDIGHEID OP HET GEBIED VAN DUURZAME RESTAURATIE VAN VOERTUIGEN

**TOTALE FINANCIERING:
3 605 900 EUR**

**EU-FINANCIERING:
1 000 000 EUR**

Projectcoördinator Hans Visser van het Mobiel Erfgoed Centrum vertelt *Panorama* hoe ze lokale mkb-bedrijven helpen bij het creëren van een levensvatbare sector voor de restauratie van gebruikte schepen, vliegtuigen, auto's en treinen.

Middelgrote en kleine bedrijven (mkb-bedrijven) missen vaak de expertise om hun kennis zo goed mogelijk toe te passen en hun ideeën te gelde te maken. Met instrumenten en middelen om erfgoedeigenaren en -organisaties te helpen mobiel erfgoed duurzaam te restaureren en te behouden heeft het project Mobiel Erfgoed Centrum (MEC) er aanzienlijk aan bijgedragen dat bedrijven hun commerciële potentieel kunnen realiseren.

Het project heeft een kennisportaal ontwikkeld waarop mkb-bedrijven hulp kunnen vinden om hun prototypen te testen of partnerschappen kunnen vormen. Er is een omgeving van open innovatie opgericht dat ondernemers, onderwijsinstellingen en testfaciliteiten samenbrengt, wat ervoor moet zorgen dat nieuwe producten en diensten sneller op de markt kunnen worden gebracht.

Panorama: Welke „vonk” heeft dit project van start doen gaan?

Hans Visser: Eigenlijk kwam dit project op gang als reactie op de behoefte uit het bedrijfsleven. Daarnaast zagen we een geweldige kans om prototypen te testen op bepaalde voertuigen uit deelnemende musea. Zo konden we tegen geringe kosten een hoogwaardig „fab-lab”-omgeving voor mkb-innovatie opzetten.

Wie heeft bij dit project het voortouw genomen?

Mobiel Erfgoed Centrum is een onafhankelijke stichting die wordt ondersteund door het bedrijfsleven, universiteiten, andere onderwijsorganisaties (instellingen voor beroepsonderwijs) en de overheid. De stichting MEC richt zich op het vastleggen van de kennis, kunde en vaardigheden die nodig zijn voor het onderhouden, beheren en exploiteren van mobiel erfgoed en het overdragen hiervan aan bedrijven, personen, onderwijsinstellingen en jongeren in Nederland.

Hoe belangrijk was de betrokkenheid van mkb-bedrijven hierbij?

De stichting werkt rechtstreeks met mkb-bedrijven door het helpen verlichten van de administratieve last en het ontwikkelen van nieuwe innovatieve kennis en technieken. Het MEC-project heeft ook een aantal grote economische spelers uit de regio samengebracht, zoals de chemische industrie, energiemaatschappijen en de maritieme en vervoerssector.

Hoe werd financiering verkregen en beheerd?

Al voor de aanvraag bij het EFRO ontving de coördinator medefinanciering voor de gehele projectperiode van de gemeente Rotterdam. Hierdoor hadden we vanaf het begin van het project zekerheid en een buffer om de opstartkosten te financieren, met name de kosten voor het secretariaat. Vervolgens kregen we EU-financiering dankzij de enthousiaste deelname van zowel bedrijven als instellingen voor beroepsonderwijs. De middelen werden beheerd door een coöperatieve stichting die speciaal werd opgericht om de betrokkenheid van mkb-bedrijven bij Europese projecten te ondersteunen en te beheren.

Hoe verliepen de betrekkingen met de beheersautoriteit?

We hadden regelmatig contact met „Kansen voor West”, vooral over inhoudelijke en financiële veranderingen binnen het pro-

ject. Zij hebben alle zaken zo snel mogelijk verwerkt en vergoed. We hebben hun controle als professioneel en betrokken ervaren, en het heeft ons geholpen onze financiële administratie beter te beheren. Het financiële verslag was een hele klus voor het secretariaat, maar dankzij hun inbreng hebben we heel wat administratieve lasten voor onze mkb-partners kunnen wegnemen.

Hoe heeft het partnerschap zich tijdens het project ontwikkeld?

Het project kon steeds rekenen op de enthousiaste samenwerking van alle partners, waarbij meer dan 100 mensen waren betrokken. Veel van hen hebben zelfs besloten na het project te blijven samenwerken aan de verdere ontwikkeling van de nieuwe technologieën, zoals zonnecel-technologie, 3D-printen, composietmaterialen en ICT-instrumenten.

Wat waren de belangrijkste uitdagingen die jullie zijn tegengekomen?

Onze eerste uitdaging was om nieuwe zakelijke kansen te stimuleren binnen de sectoren restauratie, elektrotechniek, metaal- en houtbewerking. Daarna moesten we de juiste manier vinden voor het gebruik van innovatieve multimediatechnieken om de benodigde kennis en vaar-

digheden vast te leggen. Tot slot moesten we de benodigde input verspreiden voor restauratie, beheer en exploitatie van mobiel erfgoed.

Kunt u drie of vier belangrijke momenten aangeven?

Alles op administratief niveau laten werken was een hele beproeving, hoewel alle stukjes op zijn plaats vielen toen we ons voortgangsverslag hadden voltooid. We hebben een aantal conferenties georganiseerd en deelgenomen aan de InterClassic-beurs waar we onze resultaten hebben verspreid. Deze gebeurtenissen gaven ons nieuwe inzichten in hoe we kennis en vaardigheden konden overbrengen, wat belangrijk is voor het bevorderen van de sociale innovatieketen tussen mkb-bedrijven en onderzoeks- en onderwijsinstellingen.

Wie zijn de belangrijkste begunstigen van MEC?

Allereerst de deelnemende mkb-bedrijven, vooral op het gebied van nieuwe innovatieve producten en processen voor de restauratie van diverse vervoersmiddelen. In feite heeft het project tot nu toe al 92 voltijdfuncties gecreëerd en ook instellingen voor beroepsonderwijs hebben er baat bij gehad. Het portaal biedt eenvoudige en rechtstreekse toegang tot projectresultaten, met name voor mkb-bedrijven en instellingen voor beroepsonderwijs die betrokken zijn bij schone mobiliteit en onderhoud.

Welke duurzame resultaten zijn uit dit project voortgekomen?

We hopen dat de kennis en vaardigheden die we hebben verworven en gedeeld, zullen bijdragen aan een schoner Rotterdam en een schonere provincie Zuid-Holland. Het MEC-project stimuleert duurzame mobiliteit door elektrificatie en door voertuigen om te bouwen zodat ze op zonne-energie lopen. Zo kunnen we de luchtkwaliteit verbeteren en geluidsover-

last verminderen. We denken dat onze prestaties laten zien dat authentiek vakmanschap goed te combineren valt met innovatieve technieken en concepten voor schone mobiliteit.

Hoe kan jullie benadering worden gekopieerd voor gelijksoortige projecten?

De stichting MEC is al betrokken bij een nieuw door het EFRO gefinancierd project dat gericht is op de ontwikkeling van nieuwe en duurzame manieren om ernstige vervuiling van oudere voertuigen te verminderen door elektrificatie en brandstofcellen.

Welke lering kan er worden getrokken voor de toekomst?

Iets heel belangrijks wat we hebben geleerd is dat ieder project moet zijn gebaseerd op de behoeften van de betrokken bedrijven. Alleen dan kan er een duurzame business case voor innovatieve producten, systemen of processen worden ontwikkeld. Dat was het uitgangspunt van ons project en we denken dat dit het uitgangspunt zou moeten zijn voor ieder project dat EU-financiering aanvraagt. ■

MEER INFO

<http://www.mobielerfgoedcentrum.nl/>

PROJECTEN

HET GRIEKSE ZORGSTELSEL GAAT DIGITAAL

**TOTALE INVESTERING:
13 937 100 EUR**

**EU-BIJDRAGE:
13 937 100 EUR**

Met een project voor e-Recepten wordt het Griekse zorgstelsel gemoderniseerd waarbij de bestaande praktijk met handgeschreven recepten wordt vervangen door een gedigitaliseerd platform.

Het e-Receptproject werd eind 2015 voltooid en is een van de belangrijkste toepassingen van e-overheid die momenteel in het land worden gebruikt. Met financiering van het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling, in het bijzonder van het operationele programma „digitale convergentie”, is de e-gezondheidstoepassing geïnstalleerd door IDIKA SA, een centrum voor e-overheid voor socialezekerheidsdiensten, dat de toepassing ook beheert. Met meer aandacht voor patiëntveiligheid, zorgkwaliteit en beter gebruik van middelen wordt met dit systeem getracht een open modulaire e-Receptomgeving te bieden dat EU-compatibel is en interoperabel met andere nationale e-gezondheidstoepassingen en informatiesystemen van derden.

De digitale sociale dienst verbindt en werkt samen met alle nationale socialeverzekeringsfondsen via een volledig geïntegreerd e-Receptplatform. Op deze manier zorgt het project voor meer transparantie en ondersteunt het besluitvorming met accurate statistische gegevens. Bovendien komen de doelstellingen van dit project nauw overeen met die van het Griekse gezondheidsbeleid (2014-2020) waarin prioriteit wordt gegeven aan primaire gezondheidszorg, het bundelen van financiële middelen, nieuwe beheers- en administratiemethoden, het aannemen van kostenefficiënte monitoringmechanismen en het ontwikkelen van beleid voor een betere toewijzing van middelen.

Geschied voor het beoogde doel

De hoofdtaak bestaat uit het voorschrijven van geneesmiddelen en het verwijzen voor laboratoriumonderzoeken, vanaf het monitoren van aanvragen tot en met het uitbetalen van begunstigen. De e-Recepten van de dokter worden opgeslagen in

een nationale gegevensbank, waar ze toegankelijk zijn voor gebruik door apotheken en diagnostische centra. Informatie in de gegevensbank wordt via veilige toegang beschikbaar gemaakt voor onder andere ziektekostenverzekeraars, het ministerie van gezondheidszorg en toezichthoudende autoriteiten. Op deze manier worden ook alle transacties via de nationale socialeverzekeringsfondsen van het begin tot het eind gemonitord en beheerd, met inbegrip van doktersbezoeken en elektronische verwijzingen voor medische handelingen.

Aan de kant van de patiënt vervangt een elektronisch recept het vaak onleesbare handgeschreven voorschrift, waardoor recepten eenvoudiger kunnen worden herhaald en tegelijkertijd het risico op het verkeerd lezen van de instructies van de dokter tot een minimum wordt beperkt. Uit de gegevens over 2015 blijkt dat er elke maand ongeveer 3 miljoen patiënten gebruik hebben gemaakt van de nieuwe receptenservice.

Doordat de hele procedure wordt vereenvoudigd en patiëntendossiers bijgewerkt blijven, zijn er dankzij de e-Recepten ook minder problemen met de verzekeringsdekking.

Verder geeft de nieuwe digitale dienst artsen een duidelijk overzicht van de medische geschiedenis van hun patiënten en betere afstemming op medische richtsnoeren en farmaceutische praktijken. Uit de verzamelde gegevens waaruit blijkt dat het systeem al meer dan 98 % dekt van alle recepten die momenteel in het hele land worden voorgeschreven, kan worden geconcludeerd dat het e-Receptensysteem positief wordt ontvangen. En dat terwijl het systeem nog maar net is ingevoerd.

Tot slot wordt er in het kader van dit project ook een e-Gezondheidsuite ingevoerd met een breed scala aan instrumenten en diensten die hebben gezorgd voor een upgrade van het reeds succesvolle e-Receptensysteem op landelijk niveau. ■

MEER INFO

<http://www.e-prescription.gr>

PROJECTEN

BALANCEREN TUSSEN LANDBOUW EN NATUUR ROND DE OOSTZEE

**TOTALE INVESTERING:
6 603 200 EUR**

**EU-INVESTERING:
4 351 700 EUR**

Het project Baltic COMPASS heeft regionale belanghebbenden uit de landbouw- en de milieusector bijeen gebracht om oververrijking met voedingsstoffen (ook wel bekend als eutrofiëring) van de Oostzee en haar afwateringsgebied te bestrijden.

Tot de belangrijkste belanghebbenden van dit project behoren overheden, specialistische instituten, boerenorganisaties en bedrijven. Samen waren ze in staat een efficiënter landbouw- en milieubeleid in te voeren, innovatie en beste praktijken te delen, wetenschappelijke scenario's op te stellen en te investeren in ecologische technologieën om het probleem van eutrofiëring aan te pakken.

Het project heeft kloven helpen dichten in de beheerscapaciteit van verschillende belanghebbenden en nog belangrijker, men is erin geslaagd wederzijds vertrouwen op te bouwen tussen de landbouw- en de milieusector.

Bij Baltic COMPASS waren 22 partners betrokken uit acht landen langs de Oostzee en uit Wit-Rusland. Het project heeft ten minste vijf nieuwe arbeidsplaatsen opgeleverd, waarvan enkele voor vast, dankzij financiering van het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling (EFRO) in het kader van het operationele programma „Oostzeegebied”, tijdens de programmeringsperiode 2007-2013.

Oplossing waarbij iedereen wint

„Baltic COMPASS heeft de landbouwsector in het Oostzeegebied geholpen bij het vinden van manieren om het dagelijks voedsel te produceren dat nodig is om de 90 miljoen inwoners in dit gebied te voeden en tegelijkertijd de Oostzee te beschermen. Als de maatregelen die in het kader van dit project worden aanbevolen met succes in de hele regio worden ingevoerd, zullen ze

een echt verschil maken voor de Oostzee”, aldus Ola Palm van het Zweedse instituut voor landbouw- en milieutechniek (JTI).

Op de lange termijn zullen de resultaten van dit initiatief naar verwachting bestaan uit nieuwe strategieën om eutrofiëring te verminderen, een sterkere relatie tussen belangen van de landbouw- en de milieusector en meer rendabele beleidsmaatregelen.

Hopelijk raken landen uit het oosten en het westen van dit gebied beter geïntegreerd overeenkomstig de EU-strategie voor het Oostzeegebied. Door hun unieke kennis en ervaring te verenigen en te verspreiden, hebben belanghebbenden bovendien de weg gebaad voor meer bewustzijn voor landbouw en milieu in de hele regio. Dit leidt tot oplossingen waarbij zowel de landbouw- als de milieusector wint, zonder dat het concurrentievermogen van de landbouwsector wordt ondermijnd.

Het project heeft nauw samengewerkt met twee andere projecten op het gebied van landbouw en milieu: Baltic Deal en Baltic Manure. Het duidelijkste resultaat van deze samenwerking is de conferentie van belanghebbenden „Groenere landbouw voor een blauwere Oostzee”, die sinds 2010 wordt gehouden en is uitgegroeid tot het belangrijkste evenement op gebied van landbouw en milieu in de regio. ■

MEER INFO

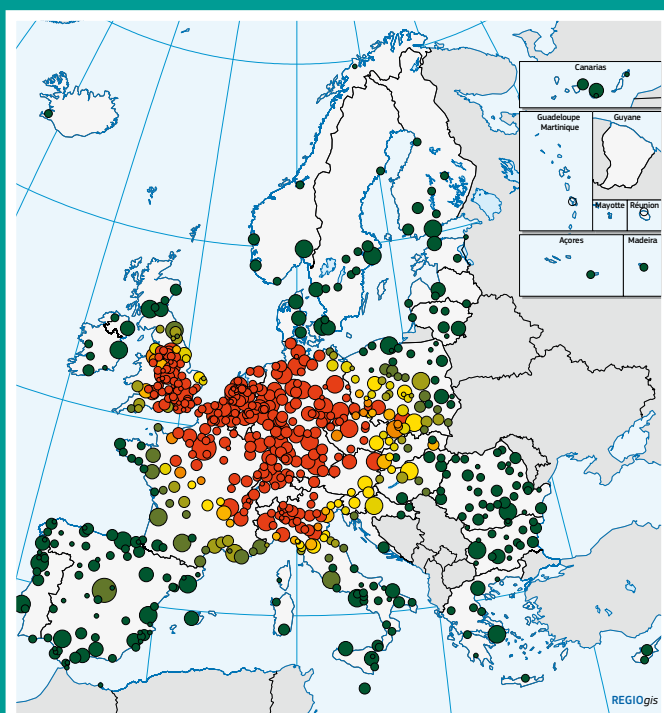
<http://www.balticcompass.org/>

POTENTIËLE TOEGANKELIJKHEID OVER DE WEG PER FUNCTIONEEL STEDELIJK GEBIED, 2012

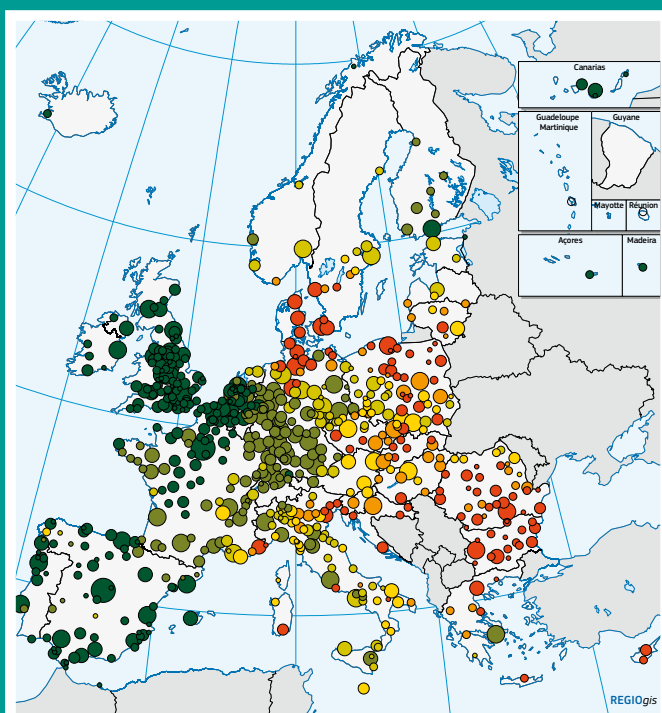
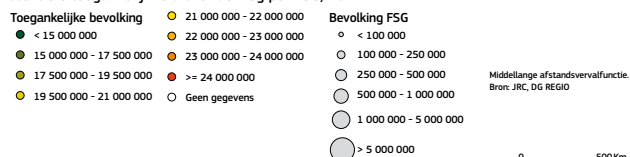
Deze kaart geeft de huidige mate van toegankelijkheid over de weg weer van alle gemeenten in de belangrijkste functionele stedelijke gebieden naar alle gemeenten in de EU- en EVA-landen. Bij deze analyse wordt rekening gehouden met snelheid en verkeersomstandigheden die op het gehele hoofdwegen-netwerk zijn waargenomen, inclusief bruggen en veerdiensten. Toegankelijkheid wordt uitgedrukt als het aantal inwoners dat kan worden bereikt, rekening houdend met de reistijd die nodig is om de bestemming te bereiken. Toegankelijkheid is het hoogst in de steden in het centrum van Europa, maar enkele van de grotere, meer perifere steden, zoals Warschau of Boedapest hebben ook hoge toegankelijkheidsscores.

VERWACHTE VERANDERING IN TOEGANKELIJKHEID OVER DE WEG ALS GEVOLG VAN VOLTOOIING VAN TEN-T-NETWERK PER STEDELIJK FUNCTIONEEL GEBIED

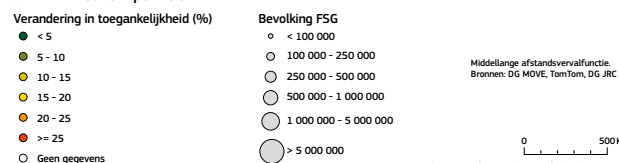
Deze kaart geeft de verwachte verandering weer in de mate van toegankelijkheid van functionele stedelijke gebieden als gevolg van voltooiing van het trans-Europees vervoersnetwerk (TEN-T). TEN-T-beleid, dat door instrumenten van het cohesiebeleid wordt ondersteund, investeert in de aanleg van nieuwe wegen en modernisering van bestaande wegen. Veel functionele stedelijke gebieden zullen dankzij TEN-T-projecten naar verwachting aanzienlijk toegankelijker worden (vaak meer dan 20 % extra). De verwachte toenames zullen vooral hoog zijn in steden in Bulgarije, Roemenië en Kroatië.

Potentiële toegankelijkheid over de weg per FSG, 2012

Verwachte verandering in toegankelijkheid over de weg als gevolg van voltooiing van TEN-T netwerk per FSG

JURIDISCHE MEDEDELING

Noch de Europese Commissie, noch personen handelend in naam van de EC kunnen verantwoordelijk worden gesteld voor het gebruik van de informatie die in deze publicatie wordt beschreven, noch voor mogelijke fouten die na zorgvuldige voorbereiding en controle toch zouden verschijnen.

Deze publicatie is niet noodzakelijk de weergave van de mening of de positie van de Europese Commissie.

Luxemburg: Bureau voor publicaties van de Europese Unie, 2016

ISSN 1725-8146

© Europese Unie, 2016

Reproductie is toegestaan, indien de bron wordt vermeld. (*) De rechten voor de desbetreffende afbeeldingen zijn uitsluitend verleend voor gebruik in het tijdschrift *Panorama* (nummer 58) en niet voor overig gebruik. De afbeeldingen mogen alleen worden gereproduceerd in het kader van *Panorama 58* en de versies daarvan in andere talen, en mogen niet worden gereproduceerd voor overige doeleinden.

Voor het gebruik/de reproductie van materiaal met auteursrecht van derden moet toestemming worden verkregen bij de houder(s) van het auteursrecht.

Printed in Belgium

Dit magazine wordt in het Bulgaars, Duits, Engels, Frans, Grieks, Italiaans, Pools, Roemeens en Spaans gedrukt op gerecycleerd papier.

Het is beschikbaar in 22 talen op: http://ec.europa.eu/regional_policy/nl/information/publications/panorama-magazine/

De inhoud van deze editie is afgerond in augustus 2016.

FOTO'S (PAGINA'S):

Omslag: © iStock, albertogardin

Pagina 4: © iStock, Kaycco

Pagina 7: © iStock, standret

Pagina 8: © Martijn Beekman

Pagina's 6, 9, 10, 11, 12, 28, 29, 30, 36, 43:

© Europese Commissie

Pagina 14: © iStock, RicoK69

Pagina's 16, 17: © RWMC Ljubljana

Pagina 20: © iStock, knape, © Raad van de regio Oulu

Pagina 21: © iStock, Alvaro Arroyo, © Bureau voor cohesie en ontwikkeling

Pagina 23: © iStock, therry, © Antoine Darnaud –

Regio Languedoc Roussillon Midi Pyrénées

Pagina 24: © iStock, Boris17

Pagina 25: © Groot-Stockholm

Pagina's 26, 27: © Črt Slavec - Overheidskantoor voor

ontwikkeling en Europees cohesiebeleid, Slovenië

Pagina 31: © Diritti a Scuola

Pagina 32: © Living Lab

Pagina's 30, 33: © Thinkstock, fotoember

Pagina 35: © Kantoor van het bestuur van Apulië

Pagina 37: © Thinkstock, Creatas Images

Pagina 39: © Ministerie van economische ontwikkeling,

Polen, © Overheidskantoor voor ontwikkeling en

Europees cohesiebeleid, Slovenië, © FEDER Luxemburg,

© Lissabon 2020

Pagina 40: © Marjorie Jouen

Pagina 41: © iStock, RoBeDeRo

Pagina 42: © Comité van de Regio's

Pagina 45: © Gemeente Balestrate

Pagina's 46, 47: © Mobiel Erfgoed Centrum

Pagina 48: © e-prescription

Pagina 49: © Baltic COMPASS

AGENDA

10-13 OKTOBER

Brussels (BE)

Europese Week van de regio's en steden
(incl. RegioStars-ceremonie)

3-4 NOVEMBER

Bratislava (SK)

Vijfde jaarlijks forum van de EU-strategie
voor de Donau-regio

8-9 NOVEMBER

Stockholm (SE)

Zevende jaarlijks forum van de EU-strategie
voor het Oostzeegebied

30-31 MAART 2017

Brussels (BE)

Forum van de ultraperifere gebieden

26-27 JUNI 2017

Brussels (BE)

Cohesieforum

BLIJF IN CONTACT

ec.europa.eu/regional_policy
cohesiondata.ec.europa.eu

@EU_Regional
#CohesionPolicy | #ESIFunds

EUinmyRegion

flickr.com/euregional

RegioNetwork

yammer.com/RegioNetwork

[ec.europa.eu/commission/2014-2019/
cretu_en](http://ec.europa.eu/commission/2014-2019/cretu_en)
@CorinaCretuEU

Meer informatie over deze evenementen is te vinden in de sectie Agenda van de Inforegio-website:

http://ec.europa.eu/regional_policy/nl/newsroom/events/

Publicatiebureau

Europese Commissie
Directoraat-Generaal Regionaal Beleid en Stadsontwikkeling
Communicatie – Ana-Paula Laissy
Avenue de Beaulieu 1 – B-1160 Brussel
E-mail: regio-panorama@ec.europa.eu